

Armoedebeloid

*Rekenkameronderzoek naar de rechtmatigheid,
doelmatigheid en doeltreffendheid van het
armoedebeloid in de gemeente Weststellingwerf*

april 2017

Colofon

Voorzitter	Tiny Ruiter
Externe leden	Barbara IJsselmuiden
	Frans Haven
Interne leden (rkc Weststellingwerf)	Teun Stoker
	Vacature
Secretaris	Jellie Rijpma

Email: rekenkamercommissie@weststellingwerf.nl

Website: www.weststellingwerf.nl

Voorwoord

Met genoegen bieden wij u hierbij de resultaten aan van ons onderzoek naar het armoedebelief in de gemeente Weststellingwerf. Dit onderzoek is tegelijkertijd in de gemeenten Ooststellingwerf en Opsterland uitgevoerd en daarmee het eerste onderzoek van deze rekenkamercommissie dat in OWO-verband is uitgevoerd.

Deze rapportage bestaat uit twee delen: een bestuurlijke nota (deel 1) en een nota van bevindingen (deel 2). De bestuurlijke nota bevat de aanleiding van dit onderzoek, een beschrijving van het onderzoeksproces, een samenvatting, de conclusies en de aanbevelingen en een benchmarkhoofdstuk. De bestuurlijke nota is hiermee zelfstandig leesbaar voor diegenen die snel inzicht willen hebben in de resultaten van het onderzoek. In deel 2, de nota van bevindingen, treft u de volledige onderzoeksaanpak en de feiten en bevindingen aan die de basis vormen voor de bestuurlijke nota.

Het onderhavige rapport van de rekenkamercommissie biedt inzicht in de wijze waarop binnen de gemeente Weststellingwerf het armoedebelief wordt uitgevoerd. Een samenvatting van onze bevindingen treft u aan in hoofdstuk 2 van deel 1. Door het onderzoek in OWO-verband uit te voeren is de mogelijkheid ontstaan om inzichten met elkaar te vergelijken en good practices te formuleren. U kunt deze vergelijking (benchmark) lezen in hoofdstuk 5 van dit deel.

Graag maak ik op deze plaats gebruik van de gelegenheid om het externe onderzoeksbureau dank te zeggen voor het verrichte veldwerk en voor de plezierige samenwerking bij het opstellen van het normenkader, de nota van bevindingen en de formulering van de conclusies en aanbevelingen.

Onze dank gaat uiteraard ook uit naar ambtenaren en bestuurders van Weststellingwerf die in het kader van het onderzoek hun medewerking hebben verleend. Ook zijn wij ketenpartners en samenwerkingspartners die wij in het onderzoek hebben gehoord zeer erkentelijk voor hun bereidheid om input te leveren voor het onderzoek.

Tiny Ruiter, voorzitter rekenkamercommissie Weststellingwerf

Inhoudsopgave

Deel 1.....	1
Bestuurlijke nota	1
1 Inleiding.....	2
1.1 Aanleiding.....	2
1.2 Focus van het onderzoek.....	3
1.3 Doel- en vraagstelling.....	3
1.5 Onderzoeksproces	3
2 Samenvatting	5
3 Conclusies	9
4 Aanbevelingen.....	11
5 Benchmark	13
6 Bestuurlijke reactie	15
7 Nawoord	18
Bijlage 1 Doelgroepbereik	19
Deel 2.....	24
Nota van bevindingen.....	24
1. Inleiding.....	8
1.1 Afbakening van het onderzoek	9
1.2 Onderzoeksvragen	9
1.3 Onderzoeksmethode	10
1.4 Leeswijzer	11
2. Armoede	12
2.1 Begripsafbakening	12
2.2 Landelijke ontwikkelingen.....	13
3. Rechtmatigheid.....	17
3.1 Rechtmatigheid uitvoering inkomensondersteuning.....	17
3.2 Rechtmatigheid uitvoering schuldhelpverlening	18
3.3 Rechtmatigheid subsidieverstrekking	19
4. Doelstellingen en Maatregelen.....	20
4.1 Doelstellingen	20
4.2 Maatregelen	23

5. Doelmatigheid	25
5.1 Afstemming tussen uitvoerders	25
5.2 Financiële doelmatigheid	28
6. Doeltreffendheid	32
6.1 Communicatie en bejegening	32
6.2 Bereik van doelgroepen	34
6.3 Bereik van beleidsdoelen	38
7. Monitoring en verantwoording	40
7.1 Afspraken over verantwoording met uitvoerders	40
7.2 Informatievoorziening aan de raad	42
Bijlage 1: Toetsing aan het normenkader	44
Bijlage 2: Regelingen	46
Bijlage 3: Wettelijke kaders armoedebeleid	49
Bijlage 4: Referenties	51
Bijlage 5: Lijst met geïnterviewde personen	53

Deel 1

Bestuurlijke nota

1 Inleiding

De bestuurlijke nota gaat allereerst in op de aanleiding voor het onderzoek, de focus voor het onderzoek, doel- en vraagstelling en het onderzoeksproces. In hoofdstuk 3 en 4 zijn de samenvatting en de conclusies & aanbevelingen opgenomen. In hoofdstuk 5 beschrijft de rekenkamercommissie een aantal good practices die tijdens het onderzoek in vergelijking met de andere OWO-gemeenten opvielen.

1.1 Aanleiding

In het onderzoeksprogramma 2015-2016 is door de rekenkamercommissies aangegeven dat in 2016 gestart zal worden met één gezamenlijk onderzoek voor de drie OWO-gemeenten. De rekenkamercommissies hebben besloten om onderzoek te gaan doen naar armoedebeluid van de gemeenten. Het onderwerp is door raadsfracties in alle drie de gemeenten ingebracht als een onderwerp dat de raad graag onderzocht wil hebben. Gemeentelijk armoedebeluid is een onderwerp dat op belangstelling van de gemeenteraad kan rekenen. Armoedebeluid is vaak één van de speerpunten van het gemeentelijk beleid.

Het onderzoek is in de drie gemeenten uitgevoerd. Per gemeente is een rapport opgeleverd dat de uitvoeringspraktijk van de betreffende gemeente beschrijft. Daarnaast is in elk rapport een hoofdstuk opgenomen waarin de uitvoeringspraktijk binnen de OWO-gemeenten in hoofdlijnen met elkaar wordt vergeleken.

Met de invoering van de Participatiewet is het gemeentelijk beleid op het gebied van sociale zaken, welzijn en werkgelegenheid beduidend herzien. Hierdoor is voor gemeenten ook de uitvoering van het armoedebeluid ingrijpend veranderd: de meeste categoriale regelingen voor inkomensondersteuning zijn afgeschaft of in aangepaste vorm overgeheveld naar de Wmo (Wet Maatschappelijke Ondersteuning). Het Rijk verwacht van de gemeenten maatwerk bij de uitvoering van het armoedebeluid. De invulling die aan armoedebeluid wordt gegeven verschilt per gemeente. Op gemeenteniveau worden keuzes gemaakt over doelstellingen, maatregelen, prioriteiten en budgettering.

De gemeente Weststellingwerf heeft, net als andere gemeenten in Nederland, te maken met een groeiend aantal inwoners dat leeft van een minimuminkomen én met bezuinigingen. Gemeentelijk armoedebeluid kost jaarlijks veel geld en is één van de speerpunten van gemeentelijk beleid. De gemeente Weststellingwerf heeft samen met de gemeente Ooststellingwerf de *Nota Armoedebeluid Ooststellingwerf & Weststellingwerf* (verder genoemd: Nota Armoedebeluid OW) opgesteld. In deze nota staat dat de rol van de gemeente gaat verschuiven van een oplossende en ondersteunende gemeente naar een faciliterende gemeente.

De gemeente Weststellingwerf werkt in het sociaal domein samen met de gemeenten Ooststellingwerf en Opsterland: het OWO-samenwerkingsverband. Alle drie de OWO-gemeenten hebben de drie decentralisaties uitgevoerd en sturen in overeenstemming met de kantelingsgedachte op faciliteren. Op hoofdlijnen komt het beleid van de drie gemeenten overeen, maar de accenten verschillen. Accentverschillen zijn te vinden in uitvoeringsprocessen (wie doet wat binnen de gemeente), financiering, inhoud van de regelingen zoals het Kindpakket, inrichting van de samenwerking met ketenpartners en de regierol die de gemeente daarbij vervult.

1.2 Focus van het onderzoek

Het onderzoek gaat over het armoedebeleid van de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland. De rekenkamercommissie heeft onderzoek gedaan naar de rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering van het armoedebeleid. Financiële doelmatigheid is geen onderdeel van dit onderzoek; wel is onderzocht voorwaarden voor doelmatigheid aanwezig zijn.

Het onderzoek heeft betrekking op de uitvoering van het armoedebeleid in 2015 en waar mogelijk begin 2016.

1.3 Doel- en vraagstelling

Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is als volgt:

- Inzicht verkrijgen in hoe de gemeente Weststellingwerf uitvoering geeft aan het armoedebeleid en de werking daarvan in de praktijk.
- *Good practices* definiëren op basis waarvan alle drie de gemeenten van elkaar kunnen leren.

Vraagstelling

De centrale vraag in dit onderzoek luidt:

Hoe wordt het gemeentelijk armoedebeleid uitgevoerd in de gemeente Weststellingwerf en hoe is deze uitvoering te beoordelen in termen van rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid?

1.5 Onderzoeksproces

Tijdens de eerste fase van het onderzoek heeft de rekenkamercommissie vooronderzoek gedaan. Nadat het onderzoeksplan en het normenkader door de rekenkamercommissie zijn vastgesteld, is het onderzoek van start gegaan met een gezamenlijke startbijeenkomst voor de drie gemeenten met de rekenkamercommissie, de portefeuillehouders en ambtelijk betrokkenen. Dit rekenkameronderzoek is uitgevoerd in samenwerking met onderzoeksbureau Domenie & Kerstens.

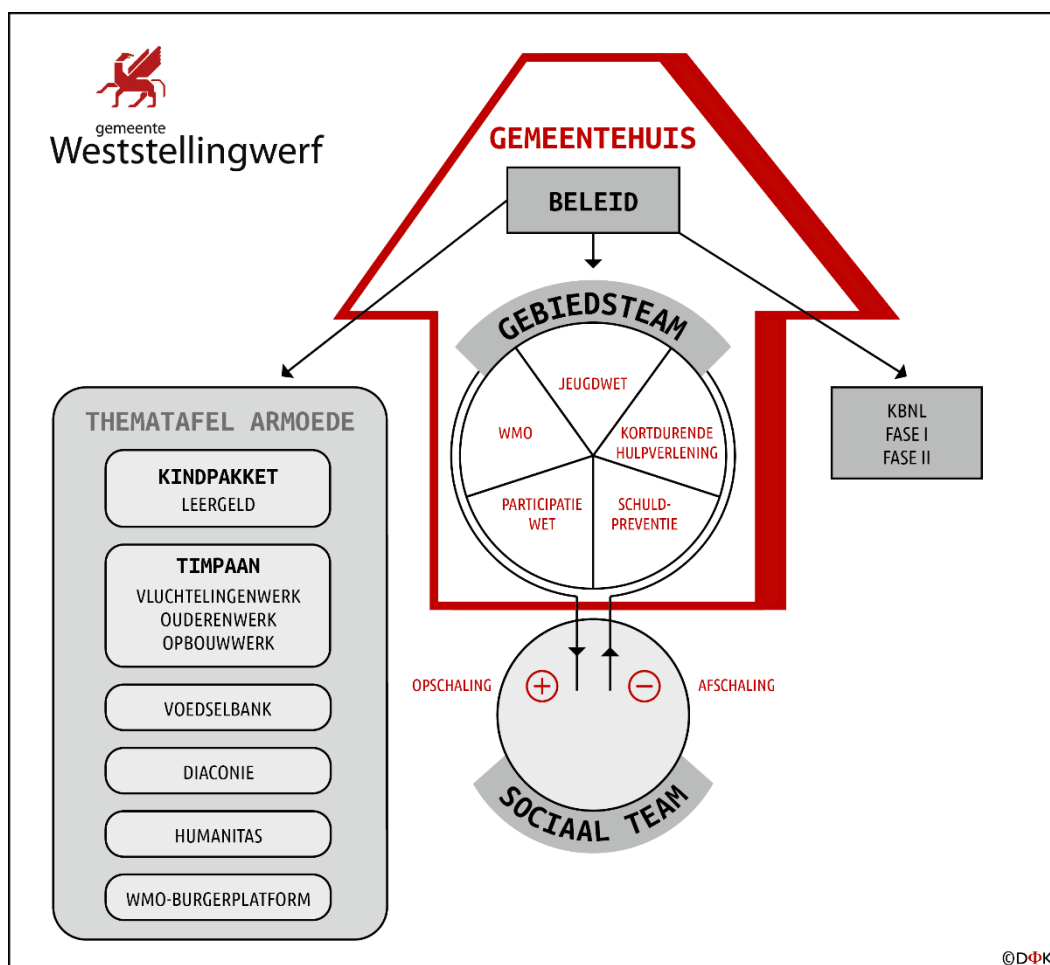
De bevindingen van het onderzoek zijn opgenomen in deel 2 van het onderzoeksrapport: de nota van bevindingen. De nota van bevindingen is conform het onderzoeksprotocol van de rekenkamercommissie voorgelegd aan de ambtelijke organisatie van de gemeente Weststellingwerf om na te gaan of de feiten zoals beschreven in die nota in het licht van de onderzoeksdoelstelling en -vraagstelling, juist en volledig zijn. Op- of aanmerkingen als gevolg van dit ambtelijk hoor en wederhoor zijn, na zorgvuldige afweging van de rekenkamercommissie, verwerkt in de nota van bevindingen. De wijze waarop de rekenkamercommissie dit gedaan heeft is middels een memorie van antwoord teruggekoppeld aan de gemeentelijke organisatie. Vervolgens is de bestuurlijke nota geschreven met de conclusies en aanbevelingen en het benchmarkhoofdstuk. Het geheel van nota van bevindingen en bestuurlijke nota vormt het onderzoeksrapport.

Dit onderzoeksrapport is voor bestuurlijk wederhoor voorgelegd aan het college van B&W (conform artikel 7, lid d-e, onderzoeksprotocol van de rekenkamercommissie d.d. 29 juni 2016). De bestuurlijke reactie van het college is opgenomen in het onderzoeksrapport (hoofdstuk 6) evenals het nawoord van de rekenkamercommissie (hoofdstuk 7).

2 Samenvatting

Het college van de gemeente Weststellingwerf heeft samen met de gemeente Ooststellingwerf de Nota Armoedebeleid OW opgesteld. In de Nota Armoedebeleid OW staat dat de rol van de gemeente gaat verschuiven van een oplossende en ondersteunende gemeente naar een faciliterende gemeente. Faciliteren wordt door het college omschreven als 'het regisseren (soms organiseren) van de preventie'. Het college legt een duidelijke relatie tussen haar faciliterende rol en de inzet van het vrijwillige, niet professionele circuit bij een deel van de uitvoering van het armoedebeleid. Het accent van het gemeentelijke armoedebeleid ligt op het bevorderen van participatie van kinderen in de samenleving. Daarnaast is in het armoedebeleid aandacht voor themagewijze voorlichting. De Nota Armoedebeleid OW is vertaald naar het *Actieplan Armoedebeleid 2015-2017 Gemeente Weststellingwerf* (verder genoemd: Actieplan Armoedebeleid). In het Actieplan Armoedebeleid worden onder meer het bevorderen van de participatie van kinderen, preventie en vroegsignalering, activiteiten gericht op schuldenproblematiek en de bewustwordingsthema's voeding en gezondheid nader uitgewerkt.

Bij de organisatie van de uitvoering van het armoedebeleid in Weststellingwerf zijn verschillende partijen betrokken. In onderstaande figuur zijn deze schematisch weergegeven:

In de gemeente Weststellingwerf bestaan verschillende regelingen die voortvloeien uit het armoedebeleid en die een bijdrage moeten leveren aan de doelstellingen: individuele bijzondere bijstand, individuele inkomens toeslag, individuele studietoelage, een collectieve ziektekostenverzekering, gemeentelijke kwijtscheldingen, schuldhulpverlening en het Kindpakket. In bijlage 2a is een overzicht opgenomen van deze regelingen met bijbehorende doelstellingen, doelgroepen en budget. In het Actieplan Armoede worden voor 2016 de bewustwordingsprojecten aangekondigd, die indirect een bijdrage kunnen leveren aan de bestrijding van (de gevolgen van) armoede (zie bijlage 2b). In het Actieplan Armoede wordt ook de aanstelling van de schuldpreventiespecialist aangekondigd. Als laatste is er het project Fiscaal Advies, waarin uitkeringsgerechtigden gratis hun belastingaangiften en toeslagen van de afgelopen 5 jaar kunnen laten controleren. In tabel 2.2 worden de verschillende regelingen en projecten met de verantwoordelijke uitvoerders genoemd.

Rechtmatigheid

Het college van de gemeente Weststellingwerf voldoet bij de uitvoering van inkomensondersteuning aan de wettelijke eisen en aan de eigen richtlijnen. De gemeente Weststellingwerf heeft een beleidsplan schuldhulpverlening dat voldoet aan de eisen uit de Wgs (Wet gemeentelijke schuldhulpverlening) en het college houdt zich bij de uitvoering van schuldhulpverlening aan de eisen en richtlijnen. Subsidieverstreking aan Leergeld verloopt niet conform de ASV (Algemene Subsidie Verordening). Termijnen worden structureel overschreden

Doelstellingen en maatregelen

De doelstellingen van het armoedebeleid in Weststellingwerf zijn niet concreet en resultaten zijn niet aan de genomen maatregelen te koppelen. De doelstellingen zijn echter wel voldoende concreet geformuleerd om de doorvertaling naar maatregelen en actiepunten te kunnen maken. De doelstellingen van het gemeentelijk armoedebeleid hangen samen met de doelstellingen van schuldhulpverlening; dit geldt niet of nauwelijks voor overige beleidsterreinen. Het armoedebeleid is niet gericht op specifieke doelgroepen. In april 2016 is een begin gemaakt om doelgroepen van schuldpreventie beter in kaart te brengen.

In de Nota Armoedebeleid OW besteedt het college geen aandacht aan de beginsituatie. In de kadernota wordt een beeld geschetst van het aantal huishoudens op sociaal minimum en met laag inkomen. Het college van de gemeente Weststellingwerf heeft beperkt zicht op de beginsituatie.

Bij de uitwerking van de doelstellingen in de Nota Armoedebeleid OW staat dat de strategie faciliteren is gericht op het versterken van de inzet van de eigen mogelijkheden, het stimuleren van het gebruik van informatie, het vergroten van bewustwording en het vergroten van de participatie door kinderen. De beginsituatie van de inzet van eigen mogelijkheden, informatiegebruik, bewustwording en participatie door kinderen wordt hierbij niet beschreven. Ondersteunen en oplossen zijn gericht op het gebruik van inkomensondersteunende regelingen en schuldhulpverlening. Het college geeft in de Nota Armoedebeleid OW geen inzicht in het gebruik van inkomensondersteuning, noch in het aantal huishoudens dat (succesvol) gebruik maakt van schuldhulpverlening in de beginsituatie (2014).

Het pakket van maatregelen sluit aan bij de doelstellingen en bij het bepalen van de maatregelen zijn alternatieven tegen elkaar afgewogen.

Doelmatigheid

De taken van het gebiedsteam zijn nog niet volledig uitgekristalliseerd. Het zoeken van een balans tussen handhaving en hulpverlening is een tijdrovend proces dat bovendien om een cultuuromslag vraagt. Wat de invloed van de schuldpreventiespecialist op de rol van de KBNL (Kredietbank Nederland) zal zijn, is nog onbekend.

Het ambtelijk overleg met Leergeld verloopt gestructureerd. Overig ambtelijk en bestuurlijk overleg verloopt op ad hoc basis en afspraken worden niet vastgelegd. Er vindt veel overleg plaats tussen medewerkers van de gebiedsteams onderling en tussen de gebiedsteams en beleid.

Het gebiedsteam is zoekend naar de beste manier om armoede integraal aan te pakken, maar loopt daarbij dagelijks tegen allerlei praktische belemmeringen aan. Daarnaast is er sprake van een afstand tussen uitvoering en beleid, waardoor praktijksignalen onvoldoende door het college worden opgepakt. De Thematafel Armoede is een goed initiatief dat in de praktijk ook goed lijkt te werken.

Op hoofdlijnen is via de gemeentelijke jaarstukken inzichtelijk wat de begroting en benutting van het armoedebeleid is. Meer gedetailleerde, maar onvolledige informatie is via de bestuursrapportage Sociaal Domein beschikbaar.

Het college heeft zicht op de beschikbare budgetten voor de verschillende onderdelen van het armoedebeleid en heeft geanticipeerd op de toenemende kosten voor bewindvoering. De financiële gevolgen van het vertragen van de uitvoering van het Actieplan Armoedebeleid zijn in de begroting 2016 verwerkt, maar verder is de begroting van 2016 niet aangepast aan de ontwikkelingen van 2015. Het college controleert aan de hand van jaarrekeningen of uitvoerders de ontvangen bedragen hebben besteed.

Doeltreffendheid

De communicatie met de doelgroep is voor verbetering vatbaar. Dit komt ook uit het cliëntervaringsonderzoek (KWIZ, 2016) naar voren.

Het Kindpakket heeft een hoog doelbereik; bij de andere regelingen wordt de doelgroep niet volledig bereikt. Projecten zijn niet opgestart of op voorhand geannuleerd en regelingen als AV Frieso zorgverzekering en de individuele inkomenstoelag hebben een beperkt bereik.

Het beleid is steeds meer gericht op 'faciliteren' (preventie), maar in de uitvoering wordt nog altijd de meeste tijd en het meeste geld besteed aan 'oplossen'. Bijzondere bijstand en schuldhulpverlening zijn de grootste kostenposten en het budget voor bewustwordingsprojecten is nog niet besteed. Het is te vroeg om te kunnen concluderen of de beleidsdoelen op termijn gehaald zullen worden, maar de introductie van het Kindpakket, de gebiedsteams en het aanstellen van de schuldpreventiespecialist lijkt een stap in de goede richting.

Monitoring en verantwoording

Het college heeft met Leergeld duidelijke afspraken gemaakt over het aanleveren van verantwoordingsinformatie. Het college heeft zelf voornemens om de resultaten van onder andere de gebiedsteams, de KBNL en de schuldpreventiespecialist (beter) in kaart te brengen.

Uitvoerders rapporteren volgens de afspraken over doelbereik. Het college heeft de gebiedsteams geëvalueerd. Vanuit de afdeling Financiën is een bestuursrapportage Sociaal Domein opgesteld die dan nog wel in ontwikkeling is, maar wel inzicht geeft in de uitgaven voor minimaregelingen. De beoogde evaluatie van schuldhulpverlening is nog niet uitgevoerd.

Het college heeft zich ingespannen om zoveel mogelijk een vinger aan de pols te houden. Zo zijn de gebiedsteams geëvalueerd en is er een evaluatie geweest van het gebruik van de individuele inkomenstoeslag en de individuele studietoeslag. Hoewel nog niet alle beoogde evaluaties zijn uitgevoerd, heeft het college geprobeerd om adequate monitoringsinformatie te verkrijgen om de ontwikkelingen te kunnen volgen.

Het college heeft zich duidelijk ingezet om het armoedebelief te kunnen monitoren, maar is haar toezeggingen over het uitvoeren van evaluaties op enkele punten niet nagekomen. De raad heeft nagelaten om samen met college adequate indicatoren te formuleren.

3 Conclusies

In dit onderzoek stond de volgende vraag centraal:

Hoe wordt het gemeentelijk armoedebeloid uitgevoerd in de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland en hoe is deze uitvoering te beoordelen in termen van rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid?

Op basis van de documentenstudie, de gevoerde gesprekken, de beantwoording van de deelvragen en de toetsing aan het normenkader komen wij tot de volgende conclusies:

1. De aanpak van armoede wordt breed gedragen door college en raad

In 2012 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen om armoedebeloid op te stellen. De raad wil kinderen meer laten participeren en sociale uitsluiting tegengaan. Ook vindt de raad het belangrijk dat het college zich maximaal inzet om de doelgroep te bereiken en dat de bekendheid van de diverse regelingen onder de doelgroep wordt vergroot. Het college zet bij het armoedebeloid sterk in op preventie en legt bij de hieraan gekoppelde maatregelen ook een relatie naar gezondheid en voeding.

2. Het Kindpakket heeft een hoog doelbereik, andere regelingen hebben een beperkt bereik

Leergeld is medio 2015 gestart als uitvoerder van het Kindpakket en heeft in korte tijd een hoog doelbereik gerealiseerd. Bij de andere regelingen wordt de doelgroep niet volledig bereikt. Bewustwordingsprojecten rond de thema's gezondheid en voeding zijn niet opgestart of op voorhand geannuleerd en regelingen als AV Frieso en de individuele inkomenstoeslag hebben een beperkt bereik. Er wordt nauwelijks een beroep gedaan op het maatwerkbudget, vooral omdat de administratieve last van het aanvragen als hoog wordt ervaren. Daarnaast zijn vlechtwerkers onzeker waarvoor het maatwerkbudget precies kan worden gebruikt en willen zij precedentwerking en willekeur voorkomen.

3 De intake bij schuldhelpverlening door gemeente is succesvol, maar de rechtszekerheid voor klanten is onvoldoende

Het college heeft de KBNL het mandaat verleend om namens het college besluiten te nemen. Het gaat dan over toekennings-, weigerings-, en beëindigingsbeschikkingen. Inwoners van Weststellingwerf kunnen zich rechtstreeks aanmelden bij de KBNL, maar zij kunnen ook worden doorverwezen door een consulent, een vlechtwerker, een externe bewindvoerder of de schuldpreventiespecialist. Inwoners die zich aanmelden bij het gebiedsteam en die vervolgens niet worden doorverwezen naar de KBNL, krijgen hierover geen formeel besluit. Deze inwoners kunnen zich vervolgens nog wel op eigen initiatief aanmelden bij de KBNL.

3. Met open blik wordt gezocht naar een balans tussen helpverlening en handhaving

Het college heeft de keuze gemaakt om alle consulenten en vlechtwerkers in één team bij elkaar te plaatsen. Momenteel loopt de discussie of dit werkbaar is: teamleden ervaren in de praktijk een spanningsveld tussen helpverlening en handhaving. Toch vindt iedereen het juist een pré om gezamenlijk naar een casus te kijken en te bepalen wat in de gegeven omstandigheden de beste aanpak is. Er zit ruimte tussen strikte handhaving en het enkel bieden van helpverlening. Door

onderling overleg kan deze ruimte benut worden. Het doel is immers een oplossing voor de lange termijn binnen de grenzen van de wet. Teamleden zien duidelijk een meerwaarde om met elkaar de discussie aan te gaan en een balans te vinden tussen handhaving en hulpverlening - ook al is dit een tijdrovend proces dat om een cultuuromslag vraagt.

4. *Het onderscheid tussen preventie en schuldhulpverlening is onvoldoende duidelijk*

In 2015 is één schuldpreventiespecialist aangesteld. Hij houdt zich op dit moment vooral bezig met directe klantencontacten, intakes en neemt belemmeringen weg die een succesvolle schuldregeling in de weg kunnen staan. Dit lijkt vooralsnog goed te werken: bij ongeveer de helft van de klanten is het gelukt om de financiële problemen in de kiem te smoren, de overige klanten zijn doorverwezen naar de KBNL. Voor (primaire of secundaire) voorlichting is echter geen budget en nauwelijks tijd beschikbaar. Dit leidt tot stagnatie op het gebied van de uitvoering van preventie. De KBNL weet niet precies wat de rol en taakafbakening is van de schuldpreventiespecialist.

5. *De informatievoorziening aan de doelgroepen is net voldoende*

De gemeentelijke website biedt informatie over de mogelijkheden van inkomensondersteuning en schuldhulpverlening. De VIND-hulpwijzer is geïntroduceerd om de doelgroep te informeren, maar is nog weinig bekend en wordt nauwelijks gebruikt. In Weststellingwerf is er (nog) geen onafhankelijke organisatie die inwoners kan helpen met het invullen van formulieren, bijvoorbeeld voor kwijtschelding of bijzondere bijstand. De communicatie met de doelgroep is voor verbetering vatbaar. Dit komt naar voren uit het cliëntervaringsonderzoek (KWIZ, 2016).

6. *De thematafel Armoede is een goed initiatief*

Met het installeren van de 'Thematafel Armoede' heeft de gemeente een begin gemaakt in het bevorderen van kennisuitwisseling en samenwerking tussen uitvoerders van het armoedebeleid. De diverse maatschappelijke organisaties die betrokken zijn bij armoedebestrijding werken hierdoor beter samen aan het bereiken van beleidsdoelen op het gebied van armoede en sociale uitsluiting. De deelnemers aan de Thematafel hebben een belangrijke signaalfunctie. Zij kunnen beleidsmedewerkers en consultants adviseren over het beter bereiken van de doelgroep.

7. *Het college heeft aandacht voor monitoring*

Het college heeft zich ingespannen om zoveel mogelijk een vinger aan de pols te houden als het gaat over de uitvoering van het armoedebeleid. Zo zijn de gebiedsteams geëvalueerd en is er een evaluatie geweest van het gebruik van de individuele inkomenstoeslag en de individuele studietoelage. Hoewel nog niet alle beoogde evaluaties zijn uitgevoerd, heeft het college geprobeerd om adequate monitoringsinformatie te verkrijgen om de ontwikkelingen te kunnen volgen. Ook wordt adequaat op signalen gereageerd: zo is er een procesregisseur aangesteld om de afstemming tussen gebiedsteam en Sociaal Team beter te kunnen stroomlijnen.

8. *Het ontbreekt aan indicatoren voor preventie en vroegsignalering*

Preventie en vroegsignalering vormen een belangrijk onderdeel van het armoedebeleid. Het college heeft echter nog geen afspraken gemaakt om de voortgang en resultaten van deze onderwerpen in kaart te brengen. Het is ook onduidelijk op basis van welke criteria de éénjarige pilot schuldpreventie zal worden geëvalueerd. Dit vormt een aandachtspunt.

4 Aanbevelingen

Voorgaande leidt tot de volgende aanbevelingen aan de gemeenteraad van Weststellingwerf:

1. *Stel het nieuwe beleidsplan vast met daarin een gedegen analyse van de armoedeproblematiek*

Het college stuurt op dit moment vooral op historische gegevens (de omvang van de doelgroep en het bestaande gebruik van inkomensondersteuning) en anticipeert daarbij niet of nauwelijks op toekomstige ontwikkelingen (de gewenste, toekomstige zorgvraag van minima - rekening houdend met demografische ontwikkelingen en een afname van het voorzieningenniveau op het platteland). Het is belangrijk dat de gemeente inzicht krijgt in de te verwachten zorgbehoefte, zowel op basis van cijfers uit het verleden als op basis van meerjarige schattingen van de zorg- en hulpvraag in de toekomst. Het gemeentebestuur zou in het armoedebeleid nadrukkelijker een verbinding moeten maken met aanpalende beleidsterreinen, zoals, re-integratiebeleid en jeugdbeleid. De raad zou hiervoor de kaders moeten stellen waarbinnen het college de uitvoering kan realiseren.

2 *Geef het college opdracht om:*

2.1 *Consulenten en de vlechtwerkers samen in teamverband te laten werken*

Het blijkt dat de huidige werkwijze zijn vruchten afwerpt. Het gezamenlijk naar een casus kijken en bepalen wat nodig is voor de betreffende burger bevordert de doeltreffend en doelmatigheid van het armoedebeleid.

2.2 *De regie te verstevigen op de uitvoering door de maatschappelijke organisaties*

De Thematafel Armoede is een goed initiatief om uitvoerders van het armoedebeleid met elkaar kennis te laten maken en te laten samenwerken. De onderlinge afstemming tussen maatschappelijke organisaties kan verder worden verbeterd door te kiezen voor een intensievere en minder vrijblijvende overlegstructuur. Maatschappelijke organisaties hebben een belangrijke rol in het signaleren van armoedeproblematiek: zij hebben direct contact met de doelgroep, weten wat er speelt en waaraan behoefte is. Het college zou deze organisaties explicieter kunnen betrekken bij de totstandkoming van nieuw armoedebeleid en in de uitvoering ervan. Door een sterkere regierol kan het college het uitvoeringsproces beter stroomlijnen en wordt beter zicht verkregen op de effectiviteit en efficiency van de genomen maatregelen om armoede te voorkomen en te bestrijden.

2.3 *Een preventieplan te maken en indicatoren te formuleren*

Maak een preventieplan. Besteed hierbij aandacht aan de taken van de schuldpreventiespecialist en zorg voor een goede afstemming tussen schuldpreventie door de gemeente en uitvoering van schuldhulpverlening door de KBNL. Formuleer indicatoren voor preventie en vroegsignalering en gebruik die in bestuursrapportages en in de gemeentelijke verantwoording. Breng de nulsituatie van de doelgroep in kaart en monitor per doelgroep de omvang en de (verwachte) ontwikkelingen. Koppel bestanden aan elkaar. Bijvoorbeeld het klantenbestand van de KBNL en de aanvragen bijzondere bijstand voor beschermingsbewind. Leg meer nadruk op kwaliteitscriteria, klanttevredenheid en samenwerking bij de uitvoering.

2.4 Te zorgen voor rechtszekerheid bij (schuld)hulpverlening

De uitvoering van schuldhulpverlening is belegd bij de KBNL. Met een aanstellen van een specialist schuldpreventie die inwoners ondersteunt bij beginnende schulden, kan onduidelijkheid ontstaan waar schuldhulpverlening begint en eindigt. Uitgangspunt zou moeten zijn dat iedereen die zich tot het college wendt met een verzoek om schuldhulp een onderbouwd en formeel besluit daarover krijgt met een aanbod (toekenningsbeschikking) of een afwijzing (afwijzingsbeschikking).

2.5 De rolverdeling tussen de schuldpreventiespecialist en de KBNL te verduidelijken

Door het aanstellen van een schuldpreventiespecialist zijn er meer partijen betrokken bij de schuldhulpverlening.

Voor de KBNL is het belangrijk om tot een nieuwe afbakening van taken te komen. Betrek de KBNL als ervaringsdeskundige bij nieuwe initiatieven op het gebied van de schuldpreventie. Een duidelijke rolverdeling is essentieel voor de doeltreffendheid en doelmatigheid van het schuldhulpverleningsbeleid.

2.6 Te zorgen voor een beter bereik van de AV Frieso en overige regelingen

Aangezien de financiële situatie voor chronisch zieken en gehandicapten verslechterd is, is het nuttig te onderzoeken wie de mensen zijn die wel en niet de aanvullende verzekering hebben en de doelgroep die voorheen de Wtcg kreeg persoonlijk te benaderen voor de verzekering. Daarnaast kan het bereik van inkomensondersteunende maatregelen verder worden vergroot. Het gebiedsteam heeft hierbij een belangrijke taak, maar mogelijk kan de bekendheid van miniregelingen ook via aanvullende kanalen, zoals de cliëntenraad, buurtverenigingen en sportclubs, worden vergroot.

3 Bespreek met het college of een best practice van een andere OWO gemeente de uitvoering van het armoedebestrijdend beleid in Weststellingwerf doeltreffender en/of doelmatiger kan maken

4 Spreek met het college af dat u over één jaar geïnformeerd wordt over de uitvoering van de aanbevelingen aan het college en maak met uw mede raadsleden binnenkort een afspraak over de aanbevelingen die aan u zijn gedaan.

5 Benchmark

In dit hoofdstuk worden de drie gemeenten op enkele punten met elkaar vergeleken. Aan de vergelijkingen kunnen geen harde conclusies verbonden worden. Daarvoor verschillen de gemeenten te veel van elkaar qua cultuur en bedrijfsvoeringsfilosofie. Dit hoofdstuk heeft dan ook de functie om duidelijk te maken dat in andere gemeenten andere keuzes worden gemaakt. Zulke inzichten kunnen aanleiding zijn voor heroverweging van zelf gemaakte keuzes of voor nader onderzoek naar de oorzaken van verschillen.

In Opsterland is de toegang tot een integrale (schuld)hulpverlening op maat goed georganiseerd.

Medewerkers van de gemeente Opsterland handelen vanuit het principe: een burger geeft een signaal af en hierop volgend moet *integraal* naar de problematiek worden gekeken. Door de keuze om consultants uit het gebiedsteam in dienst te nemen van de gemeente en hen nauw te laten samenwerken met inkomensconsultanten, is er meer aandacht gekomen voor een integrale aanpak op maat. Het werk van de diverse consultants is goed op elkaar afgestemd. De intake voor het Kindpakket door het gebiedsteam is doelmatig en wordt door de doelgroep prettig gevonden. Leergeld vindt deze werkwijze ook prettig. Er is heel duidelijk één loket voor de burger.

Schuldhelpverlening is in Opsterland een volwaardig onderdeel van de hulpverlening door het gebiedsteam en er wordt snel en gemakkelijk geschakeld tussen schuldhelpverlening en overige hulpverlening of inkomensondersteuning. De poortwachtersfunctie van de consultant schuldhelpverlening lijkt goed te werken, onder andere door een intensief contact met de klantmanager van de KBNL. De consultant bewaakt na afloop van een eventueel traject bij de KBNL de situatie van de cliënt.

In Ooststellingwerf functioneert de klankbordgroep 'Kansen voor Jeugd' goed.

In Ooststellingwerf is de 'klankbordgroep kansen voor de jeugd' opgericht waar maatschappelijk instellingen, beleid en Leergeld met elkaar aan tafel zitten om ontwikkelingen in het werkveld van de jeugd te bespreken en elkaar te informeren over lopende projecten. Dit lijkt goed te werken: organisaties kennen hierdoor elkaars gezicht en nemen gemakkelijker contact met elkaar op. Tevens wordt op deze manier voorkomen dat (acties van) organisaties langs elkaar heen lopen.

In Weststellingwerf is relatief veel aandacht voor monitoring, evaluatie en terugkoppeling naar de raad.

Gemeente Weststellingwerf heeft een bestuursrapportage Sociaal Domein gemaakt waarin zowel inhoudelijke als financiële informatie gecombineerd wordt. Gemeente Weststellingwerf heeft de gebiedsteams geëvalueerd. Deze evaluatie leverde een zinvolle discussie op over het verbeteren van werkprocessen en het eventueel anders samenstellen van de teams.

Doelgroepbereik tussen gemeenten verschilt op onderdeel.

Het doelgroepbereik van de drie gemeenten is vergeleken (zie 'bijlage 1 doelgroepbereik' voor een overzicht). Daarbij valt een aantal zaken op.

1. Kindpakket

Stichting Leergeld Heerenveen e.o. bedient gemeente Weststellingwerf. Stichting Leergeld Friesland-Oost bedient Ooststellingwerf en Opsterland. Stichting Leergeld Heerenveen heeft in Weststellingwerf in zeer korte tijd een groot aantal kinderen bereikt. Het is niet bekend wat de achterliggende succesfactor hiervan is. Stichting Leergeld Heerenveen benoemt als succesfactor een intensieve samenwerking met de beleidsmedewerker bij het opzetten en uitvoeren van de bekendheidscampagne.

Inwoners uit Weststellingwerf en Opsterland worden beter geïnformeerd over en toegeleid naar het Kindpakket. Medewerkers van het gebiedsteam en consultants Inkomen in Ooststellingwerf zijn daarentegen niet of nauwelijks op de hoogte van de mogelijkheden van het Kindpakket en verwijzen nog minimaal door.

2. Bijzondere bijstand

De kosten voor bijzondere bijstand (excl. individuele inkomenstoeslag, AV Frieso zorgverzekering en kosten voor beschermingsbewind, en vóór aftrek van de terugvorderingen) zijn laag in Ooststellingwerf in vergelijking met de andere twee gemeenten.

Ooststellingwerf heeft in 2015 relatief veel bijzondere bijstand teruggevorderd.

Weststellingwerf geeft relatief weinig uit aan bijzondere bijstand voor beschermingsbewind.

3. Individuele inkomenstoeslag.

De toeslag is in Ooststellingwerf hoger dan in Weststellingwerf en in Opsterland. Het bereik van de toeslag is laag in Weststellingwerf. Het is niet onderzocht wat hiervan de oorzaak is.

4. AV Frieso zorgverzekering

Ooststellingwerf vergoedt per maand €21,50, de andere twee gemeenten vergoeden €11,50 per maand. Het bereik van de AV Frieso is laag in Weststellingwerf. Ooststellingwerf en Opsterland hebben gestuurd op het vergroten van het bereik, waardoor consultants inkomen actief op de zorgverzekering wijzen.

5. Schuldhelpverlening via de KBNL

Het aantal cliënten dat jaarlijks bij de KBNL instroomt is in Opsterland veel lager dan in de andere twee gemeenten. Dit wordt verklaard doordat de gemeente zelf de intake en stabilisatie uitvoert. De kosten per inwoner zijn in Opsterland dan ook het laagst.

De kosten per ingestroomde cliënt zijn in Opsterland echter veel hoger dan in de andere twee gemeenten. Het is niet onderzocht waardoor dit komt, maar er zijn twee verklaringen denkbaar op basis van het beleid en de interviews. De eerste is dat cliënten uit Opsterland relatief langere en/of intensievere en dus duurdere trajecten volgen. De tweede mogelijke verklaring is dat de uitval lager is onder cliënten uit Opsterland. Opsterland zet in op een zorgvuldige screening aan het begin van een schuldhelpverleningstraject en pas wanneer een schuldregeling succesvol wordt geacht, wordt doorverwezen naar de KBNL. Door de lage uitval is het mogelijk dat de omvang van het actieve cliëntenbestand uit Opsterland vergelijkbaar is met die van de andere twee gemeenten.

6 Bestuurlijke reactie

Gemeentehuis
Griffioenpark 1, Wolvega

Aan de Rekenkamercommissie Weststellingwerf

Postadres
Postbus 60, 8470 AB Wolvega

Telefoon
140561

-

Wolvega, 23 maart 2017

Referentienummer: 2017-059467/u

Behandeld door: mw. N. Talens, 0561 691 425

Onderwerp: Bestuurlijke reactie onderzoek armoedebeleid

Geachte heer/mevrouw,

Naar aanleiding van het rekenkameronderzoek dat wij op 27 februari jl. van u hebben ontvangen geven wij u deze reactie.

Op de eerste plaats willen wij u bedanken voor het uitvoeren van het onderzoek naar de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het armoedebeleid van de gemeente Weststellingwerf.

Alvorens wij inhoudelijk op uw conclusies en aanbevelingen ingaan willen wij wel graag vooraf een kanttekening plaatsen bij de periode, waarover uw onderzoek plaats heeft gevonden.

Na het vaststellen van de Kadernota Armoedebeleid in november 2013 en de nota Armoedebeleid in september 2014 heeft het college verdere uitvoering gegeven aan het Armoedebeleid middels het Actieplan Armoedebeleid, vastgesteld in september 2015.

U heeft het onderzoek uitgevoerd over het jaar 2015 en waar mogelijk begin 2016. Juist, in navolging van het actieplan Armoedebeleid, hebben wij vanaf 2016 stevig ingezet op intensivering van het gemeentelijk armoedebeleid. Ook in het jaar 2017 zijn wij voornemens daar nog slagen in te maken. Een deel van uw conclusies en aanbevelingen zijn door ons dan ook al in gang gezet.

Reactie op conclusies en aanbevelingen

Hieronder gaan wij puntsgewijs in op de door u gegeven aanbevelingen en conclusies:

1. Stel het nieuwe beleidsplan vast met daarin een gedegen analyse van de armoedeproblematiek

Wij willen u bedanken voor de cijfermatige aanvullingen ten aanzien van de doelgroep die u in het onderzoek heeft gegeven. Voor het opstellen van een nieuw beleidsplan zullen we bekijken hoe we de zorg en hulpvraag van de doelgroep in beeld kunnen brengen. Hierbij willen we gebruik maken van de kennis en ervaring van de medewerkers van de Gebiedsteams en de betrokken maatschappelijke organisaties. De inzichten die de rekenkamercommissie heeft gegeven zullen hierbij bijzonder van pas komen. Ook in OWO-verband zijn we met elkaar in contact om ervaringen te delen om de doeltreffendheid van het armoedebelief te vergroten. Ook bekijken we of beleid gezamenlijk opgesteld kan worden.

2.1. Consulenten en de vlechtwerkers samen in teamverband te laten werken

U geeft aan dat de huidige werkwijze zijn vruchten afwerpt. Hieraan zullen we blijvend aandacht geven. De onderlinge afstemming tussen werkzaamheden van Vlechtwerkers met verschillende expertise en ook het afstemmen van taken tussen Vlechtwerkers en externe partijen gebeurt met regelmaat om knelpunten weg te nemen en processen bij te sturen.

Vanuit de Thematafel Armoede is het verbinden van partijen en het elkaar weten te vinden om zo de armoedeaanpak te vergroten ook een terugkerend thema. Aan de hand hiervan worden acties opgezet om de lijnen tussen de partijen te verkorten.

2.2. De regie te verstevigen op de uitvoering door de maatschappelijke organisaties

De Thematafel Armoede is opgezet om op basis van gelijkwaardigheid en vanuit ieders missie en doelstellingen verbindingen in de samenleving te leggen, om kennis te maken met partijen die actief zijn in de gemeente ten aanzien van armoede en om kennis met elkaar te delen. De inhoudelijke rol van de gemeente wijkt niet af van de rol van de partners. De rol van de gemeente is wel om een netwerkstructuur van alle organisaties te faciliteren zodat de partijen elkaar ook weten te vinden.

U geeft aan dat de onderlinge samenwerking kan worden verbeterd door te kiezen voor een intensievere en minder vrijblijvende overlegstructuur. Naast de Thematafel Armoede plannen wij echter ook op frequente basis voortgangsgesprekken met de maatschappelijke organisaties om de stand van zaken omtrent de samenwerkingsafspraken te bespreken. Wij zijn van mening dat wij hiermee de regierol van de gemeente ten aanzien van het uitvoeringsproces voldoende kunnen ondervangen.

2.3 Een preventieplan te maken en indicatoren te formuleren, 2.4. Te zorgen voor rechtszekerheid bij (schuld)hulpverlening en 2.5 De rolverdeling tussen de schuldpreventiespecialist en de KBNL te verduidelijken

Ten aanzien van de aanbevelingen 2.3 tot en 2.5 kunnen we aangeven dat wij uw aanbevelingen zeer nuttig vinden voor de verdere doorontwikkeling van de positie van de preventiespecialist Schulden. Wij hebben met het opzetten van een tweejarige pilot een begin gemaakt met een integrale aanpak ten aanzien van schuldpreventie en vroegsignalering binnen de Gebiedsteams. Aangezien de pilot nu bijna een jaar draait krijgen we steeds beter de situatie in kaart die er speelt ten aanzien van schulden bij inwoners van de gemeente. We zijn voornemens om de nulmeting die we hierdoor hebben verkregen te gebruiken bij de verdere ontwikkeling van schuldpreventie. Bij het opzetten van de pilot is

er voor gekozen om de taken van de preventiespecialist te benoemen. Na een periode van opbouwen zijn we in de fase terecht gekomen waarin we zaken als rechtszekerheid en rolverdeling tussen de preventiespecialist en de Kredietbank Nederland verdere invulling gaan geven. Er is geïnvesteerd om de contacten op casusniveau met betrokken instanties op te bouwen en elkaar tijdens het traject te informeren. Met behulp van uw aanbevelingen kunnen wij bepalen waar we in het twee jaar van de pilot op gaan focussen en welke zaken we nog willen verbeteren.

2.6 Te zorgen voor een beter bereik van de AV Frieso en overige regelingen

Wij zijn blij met uw constatering dat het Kindpakket een hoog doelbereik heeft. U geeft in uw rapport aan dat de subsidieverstrekking aan Stichting Leergeld niet verloopt conform de Algemene Subsidieverordening. Gezien de korte aanloopperiode voor het opstarten van een opererende organisatie van Stichting Leergeld in de gemeente is onze aandacht primair gegaan naar het verstekken van de subsidie en het bereiken van de doelgroep. Hierbij is soepel omgegaan met de termijn waarbinnen een organisatie een subsidie dient aan te vragen. Inmiddels is het bereik zodanig toegenomen dat over het jaar 2016 een aanvullende subsidie is verstrekt. Vanaf het jaar 2017 houden we ten aanzien van de termijnen voor het aanvragen van de subsidie, wel rekening met de Algemene Subsidieverordening bij het verstrekken van de subsidie. Stichting Leergeld is hiervan op de hoogte gesteld.

U geeft aan dat regelingen zoals de AV Frieso en individuele inkomenstoeslag een beperkt bereik hebben. Wij stellen uw aanbeveling om het bereik van deze regelingen te vergroten zeer op prijs. Wij willen graag bij u onder de aandacht brengen dat wij jaarlijks inzetten op het vergroten van het bereik van de AV Frieso. Wij bieden sinds een aantal jaren de collectieve zorgverzekering aan. Vanaf het begin in 2014 zetten wij jaarlijks een communicatiecampagne op om het bereik te vergroten. Ook versturen we rechtstreeks brieven naar inwoners uit de doelgroep die bij ons bekend zijn. Daarnaast zijn we ook actief in het benaderen van de doelgroep via maatschappelijke organisaties en alle ketenpartners in de zorg. Jaarlijks heeft dit als resultaat dat het bereik met 100 (in 2016) tot 120 (in 2017) personen wordt vergroot.

Ook voor het vergroten van het bereik van de individuele inkomenstoeslag hebben wij eind 2016 de nodige acties ingezet. Zo hebben we uitkeringsgerechtigden rechtstreeks aangeschreven om hen op deze regeling te wijzen. Dit ging om de groep waar we op dat moment nog geen aanvraag voor de individuele inkomenstoeslag van hadden ontvangen. Wij zullen dergelijke acties in de toekomst blijven inzetten.

Wij concluderen op basis van uw onderzoek dat wij met ons armoedebeleid een goede weg hebben ingeslagen. Met uw aanbevelingen en conclusies en de intensivering die in 2016 is ingezet verwachten wij de effectiviteit van het armoedebeleid te kunnen vergroten.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Weststellingwerf,

de secretaris,

de burgemeester,

7 Nawoord

Het rapport van de rekenkamercommissie en de bestuurlijke reactie van het college van burgemeester en wethouders geven de gemeenteraad een goed inzicht in de uitvoering van het armoedebeleid in de gemeente Weststellingwerf. De rekenkamercommissie is verheugd dat de conclusies en aanbevelingen door het college van b. en w. herkend worden en dat de aanbevelingen gedurende en na de onderzoeksperiode ook voor een deel al worden uitgevoerd. Gelet op bovenstaande adviseert de rekenkamercommissie de Raad dan ook om de conclusies van het onderzoek te onderschrijven en de aanbevelingen middels besluitvorming over te nemen.

Bijlage 1 Doelgroepbereik

Deze cijfers zijn afkomstig uit de nota van bevindingen, paragrafen 5.2 en 6.2. In die paragrafen worden ook de bronnen van de cijfers vermeld.

Tabel doelgroepbereik 1: Kindpakket

		Ooststellingwerf	Weststellingwerf	Opsterland
	<i>Kengetallen</i>			
A	Budget	€ 100.000	€ 75.000	€ 50.000
b	Aantal huishoudens met inkomen tot 120% met kinderen	659	634	594
B (b*1,5)	Aantal kinderen in huishoudens met inkomen tot 120%	989	951	891
C	Uitgaven, voorlopige cijfers	€ 30.000	€ 49.000	n.b.
D	Aantal bereikte kinderen, voorlopige cijfers	119	203	190
	<i>Vergelijking</i>			
A/B	Beschikbaar budget per kind in de doelgroep	€ 101	€ 79	€ 56
C/D	Uitgaven per bereikt kind	€ 252	€ 241	n.b.
D/B	Bereik, % bereikte kinderen t.o.v. doelgroep	12,0%	21,3%	21,3%

Tabel doelbereik 2: Inkomensondersteuning

		Ooststellingwerf	Weststellingwerf	Opsterland
	<i>Kengetallen</i>			
A	Aantal huishoudens met inkomen tot 101%	780	688	709
B	Uitgaven bijzondere bijstand excl. terugvorderingen en AV Frieso	€ 575.724	€ 518.428	€ 568.018
C	Uitgaven beschermingsbewind	€ 261.000	€ 210.000	€ 244.000
D	Uitgaven individuele inkomenstoelag	€ 102.390	€ 35.750	€ 68.065
E (B-C-D)	Uitgaven bijzondere bijstand, excl terugvorderingen, AV Frieso, beschermingsbewind en individuele inkomenstoelag	€ 212.334	€ 272.678	€ 255.953
F	Terugvorderingen bijzondere bijstand	(-) € 59.660	(-) € 26.548	(-) € 36.926
	<i>Vergelijking</i>			
E/A	Uitgaven bijzondere bijstand (excl.), per huishouden tot 101%	€ 272	€ 396	€ 361
C/A	Uitgaven beschermingsbewind, per huishouden tot 101%	€ 335	€ 305	€ 344
F/E	Terugvordering als % van verstrekte bijzondere bijstand (excl.)	28,1%	9,7%	14,4%

Tabel doelgroepbereik 3: Individuele inkomenstoeslag

		Ooststellingwerf	Weststellingwerf	Opsterland
	<i>Kengetallen</i>			
	Aantal huishoudens met inkomen tot 101%	780	688	709
A	Aantal huishoudens met inkomen tot 101% / 3	260	229	236
B	Uitgaven individuele inkomenstoeslag	€ 102.390	€ 35.750	€ 68.065
C	Aantal verstrekkingen individuele inkomenstoeslag	244	143	219
	<i>Vergelijking</i>			
B/C	Uitgaven individuele inkomenstoeslag, per bereikt huishouden	€ 420	€ 250	€ 311
C/A	Bereik individuele inkomenstoeslag	93,8%	62,4%	92,6%

Tabel doelgroepbereik 4: AV Frieso

		Ooststellingwerf	Weststellingwerf	Opsterland
	<i>Kengetallen</i>			
A	Aantal volwassenen met inkomen tot 130%	3.200	3.000	3.000
B	Uitgaven AV Frieso	€ 161.974	€ 49.303	€ 76.072
C	Aantal deelnemers AV Frieso	628	357	606
	<i>Vergelijking</i>			
B/C	Uitgaven per deelnemende volwassene	€ 258	€ 138	€ 126
C/A	Bereik, % deelnemers t.o.v. volwassenen met inkomen tot 130%	19,6%	11,9%	20,2%

Tabel doelgroepbereik 5: Schuldhulpverlening

		Ooststellingwerf	Weststellingwerf	Opsterland
	<i>Kengetallen</i>			
A	Aantal huishoudens in de gemeente, totaal	11.104	11.127	12.340
B	Gemiddelde instroom 2012 t/m 2015	114	104	64
C	Uitgaven schuldhulpverlening (KBNL - 2015)	€ 169.520	€ 161.773	€ 165.985
	<i>Vergelijking</i>			
C/A	Uitgaven per huishouden in de gemeente	€ 15,2	€ 14,6	€ 13,5
C/B	Uitgaven per ingestroomd huishouden	€ 1.487,0	€ 1.555,5	€ 2.593,5

Deel 2

Nota van bevindingen

1.

EF

Colofon

Dit rapport is opgesteld in opdracht van
rekenkamercommissie OWO door

onderzoeksbureau Domenie & Kerstens (2017).

Onderzoekers: Miranda Domenie en Joyce Kerstens.

INLEIDING

Het onderzoek gaat over de uitvoering van het armoedebelief in de gemeente Weststellingwerf. Het armoedebelief is gericht op inkomensondersteuning, het bevorderen van participatie en zelfredzaamheid bij diegenen die het financieel niet redden en op schuldhelpverlening. Bij de uitvoering van het armoedebelief wordt gestreefd naar een integrale aanpak en maatwerk.

1.1 AFBAKENING VAN HET ONDERZOEK

Dit onderzoek gaat over de rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering van het armoedebelief. Financiële doelmatigheid is geen onderdeel van dit onderzoek; wel is onderzocht of de besteding van middelen voor raadsleden en andere betrokkenen transparant is.

Alle regelingen en subsidierelaties die in de armoedenota en in het beleidsplan schuldhelpverlening genoemd worden én alle regelingen die na vaststelling van de armoedenota zijn ingevoerd, zijn onderzocht. Ook zijn alle partijen die bij de uitvoering van het armoedebelief betrokken zijn, meegenomen in het onderzoek. Alle regelingen en betrokken partijen worden genoemd in paragraaf 2.3.

Met de invoering van de Participatiewet in 2015 is een aantal wijzigingen doorgevoerd in de uitvoering van het armoedebelief. Daarom heeft dit onderzoek betrekking op de uitvoering van het armoedebelief vanaf 1 januari 2015. Opgemerkt moet worden dat de gemeente Weststellingwerf het afgelopen jaar met grote veranderingen te maken heeft gehad. Ook is het armoedebelief nog steeds in ontwikkeling: niet alle mogelijkheden zijn al ten volle benut en ook de manier waarop de uitvoering van het armoedebelief plaatsvindt, is nog niet volledig uitgekristalliseerd.

1.2 ONDERZOEKSVRAGEN

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

Hoe wordt het gemeentelijk armoedebelief uitgevoerd in de gemeente Weststellingwerf en hoe is deze uitvoering te beoordelen in termen van rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid?

De centrale vraag valt uit te splitsen in de volgende deelvragen:

- Φ Welke maatregelen heeft de gemeente getroffen om het armoedebelief uit te voeren?
- Φ Wat is het wettelijke kader van het gemeentelijke armoedebelief?
- Φ Is de uitvoering van het armoedebelief rechtmatig?
- Φ Wat zijn de door de gemeenteraad vastgestelde doelstellingen van het armoedebelief?

- Φ Hoe doelmatig is de uitvoering van het armoedebeleid?
- Φ Hoe doeltreffend is de uitvoering van het armoedebeleid?
- Φ Vergelijkt B&W de resultaten van het armoedebeleid met de doelstellingen van het beleid en worden daaruit conclusies getrokken?
- Φ Hoe informeert B&W de raad over resultaten van het armoedebeleid en wordt de raad voldoende in stelling gebracht om te controleren en kaders te stellen?
- Φ Wat kan geleerd worden van een vergelijking van de uitvoeringspraktijken van de drie OWO-gemeenten?

1.3 ONDERZOEKSMETHODE

Na vaststelling van het onderzoeksplan is een startbijeenkomst gehouden met onder andere de verantwoordelijke beleidsmedewerker en de wethouder. Tijdens deze bijeenkomst is het onderzoeksplan gepresenteerd door de onderzoekers en hebben de betrokkenen van de gemeente Weststellingwerf namen van personen genoemd die relevant zijn voor de interviews. Na afloop van de startbijeenkomst hebben de onderzoekers een lijst van gewenste documenten aangeleverd aan de beleidsmedewerker. De beleidsmedewerker heeft de gevraagde documenten verstrekt. Na bestudering van deze documenten hebben de onderzoekers een interview afgenomen bij de verantwoordelijke beleidsmedewerker. Naar aanleiding van dit interview zijn aanvullende documenten verstrekt.

Alle aangeleverde documenten zijn bestudeerd. Het betreft: relevante beleidsnota's, het collegeprogramma, de programmabegrotingen, beleidsregels rondom armoedebeleid, gemeentelijke jaarverslagen en jaarrekeningen, verordeningen, uitvoeringsovereenkomsten met ketenpartners en andere samenwerkingspartners, inhoudelijke jaarverslagen van betrokken uitvoeringspartners, gespreksverslagen en alle overige relevante documenten. Een overzicht van de geraadpleegde documenten is opgenomen in bijlage 4.

Op basis van de onderzoeksvragen, het interview met de beleidsmedewerker en de documentenanalyse heeft Domenie Φ Kerstens een normenkader ontwikkeld. Aan de hand van het normenkader wordt de uitvoering van het armoedebeleid getoetst. In het normenkader staat welke aspecten van het armoedebeleid onderzocht moeten worden (i.c. rechtmatigheid, consistentie van het beleid, doelmatigheid, doeltreffendheid en verantwoordingssystematiek) en aan welke eisen en normen elk aspect moet voldoen. Het normenkader is met de rekenkamercommissie besproken en nog aangepast. Het aangepaste normenkader is door de rekenkamercommissie goedgekeurd. Het vormt in feite de meetlat waarlangs de uitvoering van het armoedebeleid is onderzocht en beoordeeld.

Om inzicht te krijgen in de doelmatigheid en doeltreffendheid van de uitvoeringspraktijk van armoedebeleid hebben we interviews afgenomen met diverse personen die een rol hebben in de gemeentelijke uitvoering van dit beleid (politiek, beleidsmatig en/of praktisch) en met personen die nauw bij de doelgroep betrokken zijn. In totaal hebben we met 23 personen gesproken (zie bijlage 5 voor een overzicht van alle geïnterviewde personen).

De onderzoekers hebben van alle interviews een verslag geschreven dat ter verificatie aan de geïnterviewde personen is voorgelegd. De geïnterviewde personen kregen de mogelijkheid om het verslag te corrigeren,

nuanceren en aan te vullen met nieuwe kennis en/of documenten. De hierdoor verkregen informatie is door de onderzoekers verwerkt in dit rapport.

Zowel medewerkers van de gemeente Weststellingwerf als verscheidene uitvoerders van het armoedebeleid hebben cijfers geproduceerd over de omvang van de doelgroep en het doelbereik. Deze cijfers zijn verzameld en aangevuld met cijfers uit externe bronnen, zoals het Fries Sociaal Planbureau, het CBS en Stimulansz. Door middel van analyse en extrapolatie zijn schattingen van het doelbereik gemaakt, die ook als input hebben gediend voor een benchmark tussen de drie OWO-gemeenten (zie verder par. 6.2 en 8.2).

Het rapport van bevindingen is opgebouwd aan de hand van het normenkader. Het normenkader met getoetste normen is opgenomen in bijlage 1.

1.4 LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 gaat in op het begrip 'armoede', beschrijft de landelijke ontwikkelingen in armoedebeleid en de uitwerking hiervan in lokaal beleid. Hoofdstuk 3 gaat vanuit een beschrijving van de wettelijke kaders in op de rechtmatigheid van het Weststellingwerfse armoedebeleid. Hoofdstuk 4 beschrijft de doelen van het armoedebeleid en de uitwerking hiervan in diverse maatregelen. Hoofdstuk 5 gaat in op de doelmatigheid van het armoedebeleid en hoofdstuk 6 op de doeltreffendheid. Hoofdstuk 7 beschrijft hoe de resultaten van het armoedebeleid worden gemonitord en worden teruggekoppeld aan de raad. De paragrafen in de hoofdstukken 2 t/m 7 beginnen met de norm uit het normenkader die van toepassing is en eindigt met de toetsing aan die norm. In bijlage 1 is een overzicht geplaatst van alle getoetste normen, waarbij de beoordeling kan zijn: 'voldaan', 'deels voldaan' of 'niet voldaan'.

2. ARMOEDE

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het begrip 'armoede' (2.1), ontwikkelingen in het armoedebeleid (2.2) en het armoedebeleid in de gemeente Weststellingwerf (2.3).

2.1 BEGRIPSAFBAKENING

Armoede is een complex en multidimensionaal probleem en daarom een lastig te omschrijven begrip. Armoede is namelijk niet alleen een financiële kwestie, maar armoede houdt ook verband met het niet volwaardig kunnen participeren in de samenleving. Armoede vindt zijn oorsprong wel in de financiële positie van mensen. Daarnaast is armoede een relatief begrip: armoede is een situatie waarin een individu of een huishouden is uitgesloten van een levensstandaard die in een samenleving als minimaal aanvaardbaar wordt gezien. Schuldhulpverlening wordt daarom gezien als een onderdeel of instrument van het armoedebeleid. In onze samenleving geldt niet alleen een recht op basisbehoeften, maar ook een recht op volwaardige participatie.

Het inkomen is de belangrijkste indicator voor armoede. Uitgangspunt voor de beleidsmatige grens voor armoede is het sociaal minimum: het wettelijk bestaansminimum zoals dit periodiek door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wordt vastgesteld. Het sociaal minimum is gelijk aan de geldende/toepasselijke bijstandsnorm, eventueel aangevuld met kinderbijslag. Voor mensen van de pensioengerechtigde leeftijd is het sociaal minimum gelijk aan de AOW (zie tabel 2.1).

Tabel 2.1: sociaal minimum, peildatum 1 januari 2016

Gezinssituatie	Sociaal minimum 1-1-2016
<i>Gehuwden/samenwonenden</i>	€ 1.389,57
<i>Alleenstaande</i>	€ 972,70
<i>Gehuwde/samenwonende gepensioneerden</i>	€ 1.492,96
<i>Gepensioneerde alleenstaande</i>	€ 1.092,87

Bron: Normenbrief 1 juli 2016 – informatie voor gemeenten, rijksoverheid

Het aantal huishoudens dat ten minste vier jaar achtereenvolgens van een laag inkomen moest rondkomen steeg ten opzichte van 2013. Deze toename deed zich vooral voor bij groepen die al een grotere kans op armoede hadden: eenoudergezinnen, niet-westerse huishoudens, alleenstaanden onder de AOW-leeftijd en huishoudens met een laagopgeleide kostwinner (CBS, 2015). Uit het onderzoek 'Kinderen in armoede in Nederland', uitgevoerd in opdracht van de Kinderombudsman, blijkt dat een op de negen kinderen in Nederland opgroeit in armoede (Steketee, e.a., 2013).

2.2 LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN

Het armoedebeleid in Nederland is de afgelopen jaren inhoudelijk sterk veranderd. Twintig jaar geleden richtte het beleid van overheden zich vooral op deelname aan betaalde arbeid als de oplossing voor het armoedeprobleem. Het huidige beleid legt de focus meer op het doorbreken van afhankelijkheid en het bevorderen van participatie en zelfredzaamheid. Tegelijkertijd wordt er ook meer dan voorheen van de burger zelf gevraagd, bijvoorbeeld in de vorm van een tegenprestatie. Daarnaast is er sprake van een verschuiving van een collectieve aanpak naar een individuele benadering. Individueel maatwerk moet ervoor zorgen dat de juiste ondersteuning terecht komt bij de mensen die het echt nodig hebben. Tot slot wordt er bij de ontwikkeling en uitvoering van het armoedebeleid in toenemende mate aandacht besteed aan preventie en vroegsignalering, omdat het (maatschappelijk) rendement hiervan hoog is. Omdat armoede een complex en multidimensionaal probleem is, staat bij de doorvoering van de hier genoemde veranderingen de integrale aanpak van de armoedeproblematiek centraal.

Bij de ontwikkeling van het armoedebeleid wordt de laatste jaren extra aandacht besteed aan een speciale doelgroep: kinderen en jongeren. De aanleiding hiervoor is het in 2013 verschenen rapport 'Kinderen in armoede in Nederland' (Steketee, e.a., 2013). Het rapport stelt dat zonder gerichte actie, de kans groot is dat kinderen en jongeren extra de dupe worden van de sinds de economische crisis toegenomen armoede. Het rapport bevat een aantal aanbevelingen, waaronder het advies aan gemeenten om een Kindpakket samen te stellen dat in de meest noodzakelijke behoeften voorziet, aangevuld met zaken om te kunnen participeren in de samenleving.

2.3 ARMOEDEBELEID IN WESTSTELLINGWERF

Relevante beleidsnota's

Het college van de gemeente Weststellingwerf heeft samen met de gemeente Ooststellingwerf de Nota Armoedebeleid OW opgesteld. In de Nota Armoedebeleid OW staat dat de rol van de gemeente gaat verschuiven van een oplossende en ondersteunende gemeente naar een faciliterende gemeente. Faciliteren wordt door het college omschreven als 'het regisseren (soms organiseren) van de preventie'. Het college legt een duidelijke relatie tussen haar faciliterende rol en de inzet van het vrijwillige, niet professionele circuit bij een deel van de uitvoering van het armoedebeleid. Het accent van het gemeentelijke armoedebeleid ligt op het bevorderen van participatie van kinderen in de samenleving. Daarnaast is in het armoedebeleid aandacht voor themagewijze voorlichting. De Nota Armoedebeleid OW is vertaald naar het *Actieplan Armoedebeleid 2015-2017 Gemeente Weststellingwerf* (verder genoemd: Actieplan Armoedebeleid). In het Actieplan Armoedebeleid worden onder

meer het bevorderen van de participatie van kinderen, preventie en vroegsignalering, activiteiten gericht op schuldenproblematiek en de bewustwordingsthema's voeding en gezondheid nader uitgewerkt. Weststellingwerf heeft verder een 'kadernota armoedebeleid Weststellingwerf.'

In Weststellingwerf maakt schuldhulpverlening onderdeel uit van het armoedebeleid. Dit blijkt zowel uit de Nota Armoedebeleid OW als uit het Actieplan Armoedebeleid. In de Nota Armoedebeleid OW wordt aan schuldhulpverlening een aparte paragraaf gewijd en schuldhulpverlening is onderdeel van het algemeen financieel kader voor het armoedebeleid. In het Actieplan Armoedebeleid wordt gesproken over het 'armoede- en schuldenbeleid'. Een deel van het armoedebudget wordt ingezet ten behoeve van preventie en vroegsignalering van schulden en in het actieplan Armoede wordt onder meer een pilot voor een integrale schuldhulpverlening beschreven. In de pilot wordt het onderdeel ondersteuning bij schuldhulpverlening toegevoegd aan de gebiedsteams door het inzetten van een schuldpreventiespecialist. In *Schulden. Gekantelde schuldhulpverlening. Beleidsnotitie 2013-2016* (verder genoemd: Beleidsplan schuldhulpverlening) staat dat de schuldhulpverlening in Weststellingwerf is aangesloten op de kantelingsgedachte en kiest het gemeentebestuur voor een integrale schuldhulpverlening.

Organisatie van de uitvoering van het armoedebeleid

De gemeente Weststellingwerf heeft drie gebiedsteams samengesteld. Gebiedsteams Wolvega-Oost en Wolvega-West zijn op het gemeentehuis gehuisvest, gebiedsteam Noordwolde heeft een locatie in Noordwolde. De gebiedsteams zijn integrale teams, waar ieder teamlid, vlechtwerker genoemd, zijn eigen specialisme heeft. Alle vlechtwerkers zijn in dienst bij de gemeente Weststellingwerf. De gebiedsteams vormen de toegang tot het Sociaal Domein. Vlechtwerkers handelen alle ondersteuningsvragen op het gebied van wonen, zorg, welzijn, werk en inkomen en jeugd en gezin af. Als een ondersteuningsvraag binnen komt bij het gebiedsteam, maakt een vlechtwerker een afspraak voor een intakegesprek. Tijdens het intakegesprek wordt een zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) ingevuld om te bepalen wat de cliënt zelf kan, wat het netwerk van de cliënt kan doen en welke ondersteuning de cliënt nodig heeft. Het adagium is: *'licht waar het kan, zwaar waar het moet'*. Op basis van het intakegesprek en de ZRM wordt een casushouder aangewezen.

Als er sprake is van complexe multiproblematiek wordt opgeschaald naar het Sociaal Team. In het Sociaal Team zijn onder andere woningcorporaties, KBNL, Politie en Verslavingszorg Noord Nederland vertegenwoordigd. Als de problemen weer enigszins onder controle zijn, wordt afgeschaald naar het gebiedsteam. De casushouder draagt zorg voor op- en afschaling van gebiedsteam naar Sociaal Team en vice versa.

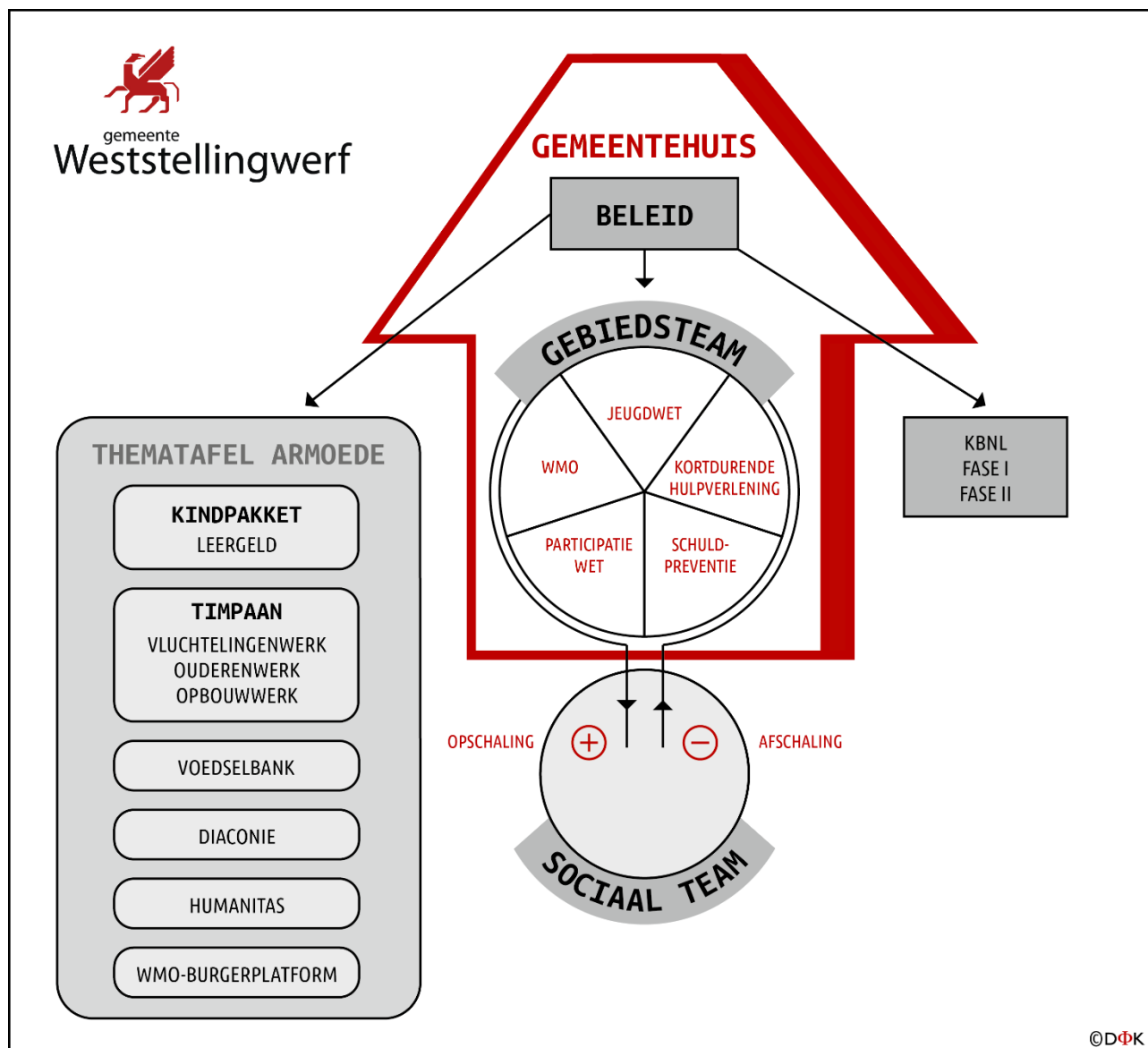
Conform de Beleidsnotitie Schuldhulpverlening wordt een onderscheid gemaakt tussen twee soorten schuldhulpverlening: financiële schuldhulpverlening en stabilisatie.¹ Stabilisatie wordt door de gemeente ingezet wanneer schuldregeling niet direct mogelijk of wenselijk is. Sinds april 2016 is in Weststellingwerf een schuldpreventiespecialist werkzaam die stabilisatie uitvoert en zich bezighoudt met vroegsignalering van

¹ Stabilisatie is er op gericht dat de burger, ondanks het bestaan van schulden, gebruik kan blijven maken van de elementaire voorzieningen. Het kan hierbij gaan om wonen (zoals huur, gas, elektrisch, water, ziektekostenverzekering, leefgeld), het voorkomen van nieuwe schulden, het bevorderen (of onderhouden) van participatie, beheer van het inkomen, het treffen van een betalingsregeling en doorgeleiding naar schuldregeling.

schulden en schuldpreeventie. Financiële schuldhulpverlening wordt ingezet als de schuldenaar schuldregelingssgeschikt wordt bevonden en er sprake is van regelbare schulden. De Stichting Kredietbank Nederland (verder genoemd: KBNL) voert zowel stabilisatie als schuldhulpverlening uit. Burgers kunnen door de schuldpreventionspecialist of ketenpartners doorverwezen worden naar de KBNL, maar zij kunnen zichzelf ook rechtstreeks bij de KBNL aanmelden.

Stichting Leergeld Heerenveen (verder genoemd: Leergeld) geeft uitvoering aan het Kindpakket. Het Kindpakket is een verzameling van regelingen voor schoolgaande kinderen uit huishoudens met een minimuminkomen waardoor zij weer kunnen meedoen aan bijvoorbeeld sport- of muziekactiviteiten of een schoolreisje. Burgers die zich bij Leergeld melden, worden door een intermediair van Leergeld tijdens een keukentafelgesprek gescreend. Het gebiedsteam en ketenpartners kunnen gezinnen doorverwijzen naar Leergeld.

Figuur 2.1: schematisch overzicht van de bij het armoedebeleid betrokken partijen

In 2015 is de Thematafel Armoede² opgericht. De gemeente wil met deze Thematafel een overlegstructuur creëren voor alle organisaties die zich inzetten voor minima. De Thematafel vindt drie à vier keer per jaar plaats. Tijdens de bijeenkomsten kunnen de deelnemers elkaar ontmoeten en kennis, ervaringen en ideeën uitwisselen. De gemeente beschouwt de klankbordgroep als de oren en ogen in de praktijk. Een medewerker uit het gebiedsteam neemt deel aan de thematafel.

Regelingen en projecten

In de gemeente Weststellingwerf bestaan verschillende regelingen die voortvloeien uit het armoedebeleid en die een bijdrage moeten leveren aan de doelstellingen: individuele bijzondere bijstand, individuele inkomenstoelag, individuele studietoelag, een collectieve ziektekostenverzekering, gemeentelijke kwijtscheldingen, schuldhulpverlening en het Kindpakket. In bijlage 2a is een overzicht opgenomen van deze regelingen met bijbehorende doelstellingen, doelgroepen en budget. In het Actieplan Armoede worden voor 2016 de bewustwordingsprojecten aangekondigd, die indirect een bijdrage kunnen leveren aan de bestrijding van (de gevolgen van) armoede (zie bijlage 2b). In het Actieplan Armoede wordt ook de aanstelling van de schuldpreventiespecialist aangekondigd. Als laatste is er het project Fiscaal Advies, waarin uitkeringsgerechtigden gratis hun belastingaangiften en toeslagen van de afgelopen 5 jaar kunnen laten controleren. In tabel 2.2 worden de verschillende regelingen en projecten met de verantwoordelijke uitvoerders genoemd.

Tabel 2.2 Uitvoerders armoedebeleid

Regelingen armoedebeleid	Uitvoerder(s)
<i>Bijzondere bijstand</i>	<i>Gebiedsteam, consulent Inkomen</i>
<i>Individuele inkomenstoelag</i>	<i>Gebiedsteam, consulent Inkomen</i>
<i>Individuele studietoelag</i>	<i>Gebiedsteam, consulent Inkomen</i>
<i>Collectieve ziektekostenverzekering</i>	<i>Gebiedsteam, consulent Inkomen</i>
<i>Gemeentelijke kwijtscheldingen</i>	<i>Afdeling belastingen</i>
<i>Kindpakket</i>	<i>Leergeld</i>
<i>Schuldhulpverlening</i>	<i>KBNL</i>
Projecten en aanverwante zaken armoedebeleid	
<i>Multiproblematiek, voorkomen huisuitzetting</i>	<i>Sociaal Team</i>
<i>Schuldpreventie en stabilisatie (2016)</i>	<i>Gebiedsteam, schuldpreventiespecialist</i>
<i>Fiscaal Advies (2016)</i>	<i>Cazis</i>
<i>Bewustwordingsproject Voeding (2016)</i>	<i>Beleid i.s.m. volkstuinvereniging</i>
<i>Bewustwordingsproject Gezondheid 'Gezond pakket' (geannuleerd)</i>	<i>Beleid</i>
<i>Bewustwordingsproject Gezondheid 'Gezonde Wijk' en 'JOGG' (2016)</i>	<i>Onbekend</i>

² De samenstelling van de Thematafel Armoede is als volgt: Timpaan Welzijn (Maatschappelijke begeleiding nieuwkomers, Ouderenwerk en Opbouwwerker), Kerken Wolvega, Humanitas, Wmo Burgerplatform, Stichting Leergeld, Voedselbank Gemeente Weststellingwerf (Beleid, Schuldenpreventie en een Vlechtwerker).

3. RECHTMATIGHEID

In dit hoofdstuk wordt de rechtmatigheid van het armoedebeleid in de gemeente Weststellingwerf beschreven. De Participatiewet is het kader voor inkomensondersteuning, de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening is het kader voor de schuldhelpverlening en de Algemene Wet Bestuursrecht (verder genoemd: Awb) is het kader voor de verstrekking van subsidies aan maatschappelijke instellingen. In bijlage 3 zijn de wettelijke kaders verder uitgewerkt. In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens ingegaan op de rechtmatigheid van de uitvoering van inkomensondersteuning (3.1), de uitvoering van schuldhelpverlening (3.2) en de subsidieverstrekking aan maatschappelijke instellingen (3.3).

3.1 RECHTMATIGHEID UITVOERING INKOMENSONDERSTEUNING

Inkomensondersteuning wordt conform de Participatiewet uitgevoerd.

De gemeente Weststellingwerf kent op grond van de Participatiewet twee vormen van inkomensondersteuning: individuele bijzondere bijstand en categoriale bijzondere bijstand. De uitvoeringsrichtlijnen voor inkomensondersteuning zijn opgesteld door de gemeentebesturen van de OWO-gemeenten³ en ondergebracht in het Handboek Schulinc/Grip op Participatiewet⁴ (verder genoemd: het handboek). Het handboek biedt een kader voor de inkomensconsulenten die de aanvragen behandelen.

Bijzondere bijstand op grond van artikel 35. Aanvragen⁵ voor bijzondere bijstand op grond van artikel 35 Participatiewet worden behandeld aan de hand van het handboek. Bij de behandeling van aanvragen wordt gekeken naar persoonlijke en financiële omstandigheden, voorliggende voorzieningen en de noodzakelijkheid van de kosten. Tijdens de behandeling van de aanvragen staat het bieden van maatwerk binnen de wettelijke en gemeentelijke kaders voorop en alleen als er sprake is van zeer bijzondere omstandigheden wordt afgeweken van de richtlijnen. Als er een vermoeden van onrechtmatigheid bestaat, wordt een huisbezoek afgelegd. Binnen het gebiedsteam vindt intercollegiale toetsing plaats: op casusniveau, over het proces en over afgegeven beschikkingen.

Individuele inkomensloosheid. De verplichte verordening voor de individuele inkomensloosheid is opgesteld in OWO-verband en zoveel mogelijk beleidsmatig afgestemd. In de verordening staat beschreven wat het college

3 De OWO-gemeenten zijn in 2013 begonnen met het synchroniseren van het beleid aangaande de individuele bijzondere bijstand. Hoewel de richtlijnen zo veel mogelijk gelijk zijn gehouden, zijn er kleine verschillen als gevolg van de 'couleur locale'.

4 Het handboek Schulinc/Grip op Participatiewet is een online uitgave van Wolters Kluwer die aan gemeenten (met een abonnement) een overzicht van wetteksten, aanvullingen daarop, overzichten van relevante jurisprudentie en praktische handleidingen biedt bij de interpretatie en toepassing van de Participatiewet, gemeentelijke verordeningen en voorbeeldbeleid. Gemeenten kunnen zelf gemeentelijk beleid invoegen en waar nodig aanpassen aan nieuw ontwikkeld beleid.

5 De gemeente heeft één aanvraagformulier voor de aanvraag van bijzondere bijstand op grond van artikel 35 Participatiewet, de toeslagen en de collectieve zorgverzekering van AV Frieso.

verstaat onder een langdurig laag inkomen en wie recht heeft op de toeslag. De procedure om vast te stellen of er zicht is op inkomensverbetering staat beschreven in het handboek.

Individuele Studietoelage. De verplichte verordening individuele studietoelage is opgesteld in OWO-verband en zoveel mogelijk beleidsmatig afgestemd. Bepalingen over de hoogte en frequentie van de toeslag en zijn opgenomen in de verordening. Ook is vastgelegd dat het college vaststelt of een persoon niet in staat is tot het verdienen van het wettelijk minimumloon, maar wel mogelijkheden tot arbeidsparticipatie heeft. In het handboek staat beschreven dat het college bij de vaststelling van de arbeidscapaciteit gebruik kan maken van hetzelfde instrumentarium als bij de doelgroepbepaling voor de loonkostensubsidie en dat het college waar nodig advies kan inwinnen bij het UWV.

Categoriale bijzondere bijstand. In het handboek is uitgewerkt hoe de collectieve zorgverzekering de AV Frieso zich verhoudt tot de bijzondere bijstand op grond van artikel 35 Participatiewet. Zo staat er dat de kosten van de aanvullende verzekering die voor eigen rekening blijven, niet in aanmerking komen voor bijzondere bijstand. Inwoners die niet of minder uitgebreid aanvullend verzekerd zijn en een beroep doen op bijzondere bijstand voor medische kosten, die wel vallen onder de dekking van de AV Frieso zorgverzekering, komen in aanmerking voor bijzondere bijstand onder aftrek van een rechtsgelijkheidsdrempel: de meerkosten die een AV Frieso-verzekerde moet betalen, worden in mindering gebracht op de te verstrekken bijstand.

Kortom, het college van de gemeente Weststellingwerf voldoet bij de uitvoering van inkomensondersteuning aan de wettelijke eisen en aan de eigen richtlijnen.

3.2 RECHTMATIGHEID UITVOERING SCHULDHULPVERLENING

Schuldhulpverlening wordt conform de Wgs en de Awb uitgevoerd

In Weststellingwerf zijn de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (verder genoemd: Wgs), de Beleidsnotitie Schuldhulpverlening en de Beleidsregels schuldhulpverlening 2013 leidend bij de uitvoering van schuldhulpverlening. De Beleidsnotitie Schuldhulpverlening is conform de Wgs voor een periode van vier jaar vastgesteld en in deze notitie staat omschreven op welke wijze het college bij de uitvoering van schuldhulpverlening invulling wil geven aan een brede toegang⁶, maatwerk, een integrale aanpak en aandacht voor gezinnen met inwonende minderjarige kinderen.

Inwoners van Weststellingwerf komen slechts één keer in aanmerking voor financiële schuldhulpverlening en de duur van financiële schuldhulpverlening is begrensd. Alleen in geval van bijzondere omstandigheden en na raadpleging van de teamleider van het Sociaal Team, wordt hiervan afgeweken.

Het college heeft de KBNL het mandaat verleend om namens het college besluiten te nemen. Het gaat dan over toekennings-, weigerings-, en beëindigingsbeschikkingen. Inwoners van Weststellingwerf kunnen zich

⁶ Alleen ondernemers met schulden worden uitgesloten van gemeentelijke schuldhulpverlening.

rechtstreeks aanmelden bij de KBNL, maar zij kunnen ook worden doorverwezen door een consulent, een vlechtwerker, een externe bewindvoerder of de schuldpreventiespecialist. Inwoners die zich aanmelden bij het gebiedsteam en die vervolgens niet worden doorverwezen naar de KBNL, krijgen hierover geen formeel besluit. Deze inwoners kunnen zich vervolgens nog wel op eigen initiatief aanmelden bij de KBNL.

Kortom, de gemeente Weststellingwerf heeft een beleidsplan schuldhulpverlening dat voldoet aan de eisen uit de Wgs en het college houdt zich bij de uitvoering van schuldhulpverlening aan de eisen en richtlijnen.

3.3 RECHTMATIGHEID SUBSIDIEVERSTREKKING

Subsidieverstrekking wordt conform de Wgs en de Awb uitgevoerd.

In het kader van het armoedebeleid onderhoudt het college in 2015 een subsidierelatie met Leergeld. Voor de toetsing van de norm is gekeken of de subsidieaanvraag door Leergeld tijdig en volledig is ingediend. Vervolgens is getoetst of het college de subsidieverlening tijdig en met en met een duidelijke opdracht heeft verleend. Als laatste is getoetst of Leergeld het verzoek tot subsidievaststelling tijdig heeft ingediend met de daarbij gevraagde verantwoordingsinformatie.

Op de verstrekte subsidie aan Leergeld zijn de bepalingen van de Subsidieverordening gemeente Weststellingwerf 2008⁷ van toepassing. De subsidie aan Leergeld is een voorlopige subsidie en in de verleningsbeschikking⁸ staat dat Leergeld vóór 1 april 2016 een verzoek tot vaststelling van de subsidie moet indienen en dat zij daarnaast verantwoordingsinformatie moet aanleveren.

Het college heeft op verzoek van Leergeld uitstel verleend voor het indienen van de jaarrekening 2015. Het college heeft de jaarrekening en het jaarverslag 2015 vervolgens binnen de nieuw gestelde termijn ontvangen. Het college heeft ook de termijn voor de vaststelling van de subsidie 2015 verlengd en Leergeld hierover geïnformeerd. De subsidie 2015 aan Leergeld was ten tijde van dit onderzoek nog niet vastgesteld. Voor het jaar 2016 heeft het college opnieuw subsidie verleend, hoewel de subsidieaanvraag 2016 te laat was ingediend.

Kortom, de subsidieverstrekking aan Leergeld verloopt niet conform de ASV. Termijnen worden structureel overschreden.

7 De Subsidieverordening gemeente Weststellingwerf 2008 is met ingang van 1 januari 2016 vervangen door de Algemene subsidieverordening Weststellingwerf 2016.

8 De subsidie aan Stichting Leergeld voor 2015 is verleend op 26 maart 2015.

4. DOELSTELLINGEN EN MAATREGELEN

De Nota armoedebeleid OW is het belangrijkste beleidsdocument op het gebied van armoedebeleid in Weststellingwerf. In dit hoofdstuk bespreken we de doelstellingen van het gemeentelijk armoedebeleid zoals vastgesteld in de Nota Armoedebeleid OW (4.1) en de aan deze doelstellingen gekoppelde maatregelen (4.2).

4.1 DOELSTELLINGEN

De gemeente heeft concrete doelstellingen van het armoedebeleid geformuleerd.

De gemeente heeft de doelstellingen van het armoedebeleid in samenhang met de doelstellingen van ander gemeentelijk beleid beschreven.

Bij iedere doelstelling van het armoedebeleid zijn doelgroepen beschreven.

De gemeente heeft per doelstelling zicht op de beginsituatie.

Concrete doelstellingen

In de Nota armoedebeleid OW staat onder het kopje 'wat willen we bereiken' geschreven: *'De beweging die we willen aanjagen is die van een oplossende en ondersteunende naar een faciliterende gemeente (van de zelfredzaamheid).'* Het gemeentebestuur formuleert daarbij drie 'beoogde effecten':

- Φ Door de goede faciliteiten voor hen te creëren weten burgers hun perspectief op een bestaan boven de armoedegrens te vergroten (strategie: faciliteren).
- Φ Wij ondersteunen burgers bij het weghalen van factoren die zelfredzaamheid en participatie dreigen te verhinderen. Het vangnet wordt een springplank (strategie: ondersteunen).
- Φ Wij waarborgen een sociaal vangnet voor iedereen (strategie: oplossen).

Het college heeft de drie strategieën vertaald naar maatregelen (zie tabel 4.1). De maatregelen zijn verder doorvertaald in het Actieplan Armoedebeleid (zie par. 2.3).

Tabel 4.1: strategieën en bijbehorende maatregelen van het armoedebeloid

Strategie	Maatregelen
Faciliteren	VIND-hulpwijzer Bewustwordingsprojecten Kindpakket
Ondersteunen	Studieregeling Jonggehandicapten Compensatieregeling Wmo via beleidsplan Wmo
Oplossen	Bijzondere bijstand, incl. individuele inkomenstoelag en collectieve ziektekostenverzekering Kwijtschelding gemeentelijke belastingen Compensatie eigen bijdrage Wmo via beleidsplan Wmo Schuldhulpverlening

Concrete doelstellingen

De beleidsdoelstellingen zijn niet concreet: het gaat vooral om de beoogde aanpak – van oplossen en ondersteunen naar faciliteren - waarbij een sterke nadruk ligt op preventie. De gemeente sluit hiermee aan op de kantelingsgedachte. Kinderen die opgroeien in armoede participeren minder, hebben daardoor een kleiner sociaal netwerk en hebben dan ook een relatief grote kans om zelf als volwassene in armoede te zullen leven. Daarnaast brengen gezinnen met financiële problemen hoge maatschappelijke kosten met zich mee. Concrete, meetbare doelstellingen van preventie zijn heel moeilijk of zelfs onmogelijk op te stellen. Het is bijna niet mogelijk om in kaart te brengen wat de situatie zou zijn geweest als de gemeente *niet* zou hebben ingezet op preventie. Van de indicatoren die wel meetbaar zijn - bijvoorbeeld een afname in het aantal schuldregelingen - valt bovendien heel moeilijk vast te stellen of deze een effect zijn van de ingezette preventieve maatregelen. De beleidsdoelstellingen zijn wel dusdanig opgesteld dat de maatregelen die het college inzet, gekoppeld kunnen worden aan één of meerdere van de drie doelstellingen.

Kortom, de doelstellingen zijn niet concreet en resultaten zijn niet aan de genomen maatregelen te koppelen. De doelstellingen zijn echter wel voldoende concreet geformuleerd om de doorvertaling naar maatregelen en actiepunten te kunnen maken.

Samenhang gemeentelijk beleid

In de Nota Armoedebeloid OW wordt geen aandacht besteed aan de samenhang van (de doelstellingen van) het armoedebeloid en (doelstellingen van) andere beleidsterreinen. Wel wordt schuldhulpverlening door de KBNL als onderdeel van het armoedebeloid beschreven. Beleidsterreinen die raken aan het armoedebeloid zijn in ieder geval de Wmo, het gezondheidsbeleid, jeugd- en onderwijsbeleid, sportbeleid en het re-integratiebeleid.

In het Actieplan Armoedebeloid is een begin gemaakt met het aan elkaar linken van armoedebeloid en gezondheidsbeleid. In het Actieplan Armoedebeloid wordt een link gelegd met 'Gezond In De Stad' (GIDS), een project waarmee het gemeentebestuur de gezondheidsverschillen die ontstaan ten gevolge van sociale en economische achterstanden wil bestrijden. Ook wordt een verbinding gelegd met 'Jongeren Op Gezond Gewicht'

(JOGG), een lokale, integrale aanpak waarbij iedereen zich inzet om gezond eten en bewegen gemakkelijker en aantrekkelijker te maken.⁹

Kortom, de doelstellingen van het gemeentelijk armoedebelief hangen samen met de doelstellingen van schuldhulpverlening; dit geldt niet of nauwelijks voor overige beleidsterreinen.

Doelgroepen

De strategieën faciliteren, ondersteunen en oplossen zijn alle drie gericht op 'de burgers' of 'iedereen'. In de uitwerking van de strategie 'faciliteren' worden kinderen van 4 tot 18 jaar als prioritaire doelgroep benoemd. Er wordt dus gekozen voor primaire preventie, dat wil zeggen voorkomen dat inwoners van Weststellingwerf ooit in de financiële problemen komen. Er is geen aandacht voor secundaire preventie die zich richt op specifieke risicogroepen, zoals (beginnende) zzp'ers, ouderen met een klein pensioen, laaggeschoolde jongeren en verslaafden of mensen met een ggz-problematiek.

Het college gaat in de Nota Armoedebelief OW niet in op de oorzaken van armoede, waardoor ook geen doelgroepen beschreven kunnen worden. In het Actieplan Armoedebelief beschrijft het college wel dat het voor burgers die de financiën niet in balans hebben moeilijk is om stappen richting re-integratie of participatie te zetten en dat financiële zorgen kunnen bijdragen aan uitval op werk of school en dat er een relatie is met gezondheidsproblemen. Om verder vorm te geven aan een integrale aanpak (vroegsignalering van schulden en schuldpreventie) voegt het college daarom een specialist schuldpreventie toe aan het gebiedsteam.¹⁰ In het Actieplan Armoedebelief worden geen doelgroepen voor deze nieuwe vorm van dienstverlening beschreven en ook wordt het bepalen en beschrijven van de doelgroepen niet als opdracht voor de specialist schuldhulpverlening beschreven. Uit het plan van aanpak dat de specialist schuldpreventie in april 2016 heeft geschreven staat echter wel een paragraaf over doelgroepen.¹¹ De specialist onderscheidt negen doelgroepen voor voorlichting en preventie. Uit het plan van aanpak kan niet opgemaakt worden hoe deze doelgroepen zijn bepaald en wat de omvang van de doelgroepen is.

Kortom, het armoedebelief is niet gericht op specifieke doelgroepen. In april 2016 is een begin gemaakt om doelgroepen van schuldpreventie beter in kaart te brengen.

Zicht op de beginsituatie

In de Nota Armoedebelief OW besteedt het college geen aandacht aan de beginsituatie. Het is onbekend hoeveel gezinnen in armoede leven en hoeveel gezinnen een verhoogd risico lopen om in armoede te geraken. In de kadernota wordt een beeld geschetst van het aantal huishoudens op sociaal minimum en met laag inkomen.

⁹ Met deze aanpak sluit de gemeente Weststellingwerf aan op een landelijke aanpak van JOGG.

¹⁰ De specialist schuldhulpverlening is in april 2016 aan het gebiedsteam toegevoegd.

¹¹ Verkorte versie plan van aanpak schuldpreventie, april 2016

Bij de uitwerking van de doelstellingen in de Nota Armoedebeleid OW staat dat de strategie faciliteren is gericht op het versterken van de inzet van de eigen mogelijkheden, het stimuleren van het gebruik van informatie, het vergroten van bewustwording en het vergroten van de participatie door kinderen. De beginsituatie van de inzet van eigen mogelijkheden, informatiegebruik, bewustwording en participatie door kinderen wordt hierbij niet beschreven. Ondersteunen en oplossen zijn gericht op het gebruik van inkomensondersteunende regelingen en schuldhulpverlening. Het college geeft in de Nota Armoedebeleid OW ook geen inzicht in het gebruik van inkomensondersteuning, noch in het aantal huishoudens dat (succesvol) gebruik maakt van schuldhulpverlening in de beginsituatie (2014).

Kortom, het college van de gemeente Weststellingwerf heeft beperkt zicht op de beginsituatie.

4.2 MAATREGELEN

Het pakket van maatregelen sluit aan op de doelstellingen van het beleid.

Bij het bepalen van de maatregelen zijn alternatieven tegen elkaar afgewogen.

Aansluiting op de doelstellingen

Aan de strategie 'faciliteren' zijn de maatregelen Kindpakket, VIND-hulpwijzer en themagewijze bewustwordingsprojecten gekoppeld. Bij de strategie 'ondersteunen' hoort de afschaffing van categoriale regelingen, de implementatie van de studieregeling jonggehandicapten en het vervangen van de regeling WTCG door een compensatieregeling meerkosten via de Wmo. 'Oplossen' wordt vertaald naar het uitvoeren van de bijzondere bijstand (inclusief de individuele inkomens toeslag en de collectieve ziektekostenverzekering), een compensatie van de eigen bijdrage Wmo via de Wmo (gekoppeld aan de compensatieregeling meerkosten) en schuldhulpverlening.

In 2015 zijn extra middelen beschikbaar gekomen voor het armoedebeleid.¹² In het Actieplan Armoedebeleid beschrijft het college hoe het armoedebeleid hiermee geïntensiveerd wordt. De activiteiten in het Actieplan Armoedebeleid zijn uitsluitend gericht op bewustwordingsprojecten en schuldpreventie. Dit zijn beide activiteiten in het kader van de strategie 'faciliteren'. Het Actieplan Armoedebeleid is illustratief voor de gewenste beweging van oplossen en ondersteunen naar faciliteren.

Kortom, het pakket van maatregelen sluit aan bij de doelstellingen.

Afweging alternatieven

Het gemeentebestuur van Weststellingwerf heeft bij het opstellen van het armoedebeleid een aantal afwegingen gemaakt. Ten eerste is een prioritaire doelgroep aangewezen (kinderen) en gekozen voor een subsidierelatie met Leergeld. Ten tweede heeft het gemeentebestuur ervoor gekozen om de

¹² Door het Rijk is in 2014 €80 miljoen toegevoegd en in 2015 €100 miljoen. De gemeente Weststellingwerf ontvangt hiervan €112.000 die vanaf 2015 in de begroting wordt opgenomen voor de intensivering van het armoedebeleid.

schuldenproblematiek meer integraal en preventief in te richten door een specialist schuldpreventie in dienst te nemen en minder preventieve activiteiten bij de KBNL in te kopen. Bij het inrichten van de inkomensondersteunende maatregelen ten slotte heeft het gemeentebestuur ervoor gekozen een deel van het voormalige budget voor de langdurigheidstoeslag niet uit te keren als individuele inkomensstoeslag maar beschikbaar te stellen aan de gebiedsteams als 'maatwerkbudget'.

Met de keuze om elk jaar een (nieuw) thema te bepalen voor een bewustwordingsproject creëert het college ruimte in het armoedebeleid om in te kunnen spelen op maatschappelijke veranderingen en alternatieven tegen elkaar af te kunnen wegen.

Kortom, bij het bepalen van de maatregelen zijn alternatieven tegen elkaar afgewogen.

5. DOELMATIGHEID

Hoofdstuk 5 gaat in op de doelmatigheid van het armoedebeleid. Doelmatigheid – of efficiëntie – zegt iets over de optimale balans tussen kosten en baten. De uitvoering van het armoedebeleid is doelmatig als de bijbehorende inspanningen en uitgaven daadwerkelijk bijdragen aan de realisatie van het doel en de kosten in verhouding staan tot de opbrengsten. Eerst beschrijven we doelmatigheid op een kwalitatieve manier: werkt het college doelmatig samen met maatschappelijke organisaties en is er sprake van kennisuitwisseling en onderlinge afstemming, zodat een optimaal resultaat kan worden bereikt (5.1)?

Financiële doelmatigheid was geen onderdeel van dit rekenkameronderzoek. Om toch iets te kunnen zeggen over financiële doelmatigheid zijn twee voorwaarden voor doelmatigheid onderzocht (5.2): zijn de kosten van het armoedebeleid transparant voor de raad? En heeft het college inzicht in de kosten voor het armoedebeleid?

5.1 AFSTEMMING TUSSEN UITVOERDERS

De rolverdeling van uitvoerders is helder en in de uitvoering neemt elke uitvoerder de afgesproken rol op zich.

Er is een overlegstructuur tussen uitvoerders onderling.

De gemeente faciliteert een integrale aanpak en voert de regie.

Bij de uitvoering van het armoedebeleid zijn veel partijen betrokken. Op de eerste plaats zijn dat medewerkers van de gemeente zelf (gebiedsteams) en daarnaast zijn er ook externe partijen als maatschappelijke organisaties. In onderstaande alinea's wordt nader ingegaan op de rolverdeling, de overlegstructuur en de regierol van de gemeente.

Rolverdeling

Om de regievoering en het integrale werken te bevorderen, heeft het college de keuze gemaakt om alle consultants en vlechtwerkers in één team bij elkaar te plaatsen. Mede naar aanleiding van de evaluatie van het gebiedsteam (Radaradvies, 2016) loopt de discussie of het werkbaar is om al deze disciplines samen in één team te plaatsen. Zo heeft een inspecteur Handhaving (controle op fraude) bijvoorbeeld een totaal andere rol dan een vlechtwerker (verhelderen van hulpvraag). Ook uit de interviews komt naar voren dat consultants en vlechtwerkers in de praktijk een spanningsveld ervaren tussen hulpverlening en handhaving. Toch vindt iedereen het juist een pré om gezamenlijk naar een casus te kijken en te bepalen wat in de gegeven omstandigheden de beste aanpak is. Er zit ruimte tussen strikte handhaving en het enkel bieden van hulpverlening. Door onderling overleg kan deze ruimte benut worden. Het doel is immers een oplossing voor de lange termijn binnen de grenzen van de wet.

De schuldpreventiespecialist houdt zich op dit moment vooral bezig met directe klantencontacten, intakes en procesverbeteringen. De KBNL is hier niet bij betrokken en de KBNL weet ook niet precies wat de rol en taakafbakening van deze schuldpreventiespecialist is. Dit zorgt ervoor dat de rolverdeling tussen de KBNL en de gemeentelijke organisatie minder duidelijk is geworden. De KBNL hecht er belang aan om tot een nieuwe afbakening van taken te komen. Ook zou de KBNL als ervaringsdeskundige betrokken willen worden bij de initiatieven van het college op het gebied van schuldpreventie.

In de *Contourennotitie gebiedsteams* staat globaal omschreven wat de taken zijn van het gebiedsteam. De taken en rollen van het Sociaal Team staan duidelijk omschreven in het Convenant Sociaal Team.¹³ De scheidslijn tussen de rol van het gebiedsteam en die van het Sociaal Team blijkt in de praktijk niet zo duidelijk te zijn. Om taken en rollen van beide teams beter af te bakenen en tegelijkertijd de onderlinge samenwerking te bevorderen, heeft het college recent een procesregisseur aangesteld. Deze regisseur moet de teamleden coachen en taken beter verdelen, zodat bijvoorbeeld de meer ervaren vlechtwerkers ook de zwaardere casussen (zorgmijders en zaken van bemoeizorg) krijgen toebedeeld.

De rol van Leergeld is duidelijk voor zowel het college als Leergeld zelf. De rollen van De Voedselbank, Humanitas, Timpaan Welzijn en Vluchtelingenwerk bij de uitvoering van het armoedebeleid staat nergens omschreven, maar de organisaties hebben zelf een duidelijk beeld van hun rol en werkzaamheden.

Kortom, de taken van het gebiedsteam zijn nog niet volledig uitgekristalliseerd. Het zoeken van een balans tussen handhaving en hulpverlening is een tijdrovend proces dat bovendien om een cultuuromslag vraagt. Wat de invloed van de schuldpreventiespecialist op de rol van de KBNL zal zijn, is nog onbekend.

Overlegstructuur

Binnen het gebiedsteam vindt frequent overleg (en discussie) plaats op casusniveau.

Er is structureel, geformaliseerd overleg tussen beleidsmedewerkers en de teamleiders van de gebiedsteams. Aan het driewekelijkse proces- en casusoverleg neemt per definitie ook een beleidsmedewerker deel.

Er is nog weinig overleg tussen de ketenpartners en het gebiedsteam. Binnen het gebiedsteam waren het afgelopen jaar de nodige personeelswisselingen en dit stond een opbouwende samenwerking in de weg.¹⁴ Het contact tussen het gebiedsteam en ketenpartners begint nu op gang te komen, maar er zijn nog veel vragen over elkaars taken en over de mogelijkheden tot doorverwijzing op casusniveau.

Gesprekken met de KBNL op beleidsniveau zijn op ad hoc basis. Het college geeft aan dat ze bij het verlengen van het contract met de KBNL (1-1-2017) duidelijke afspraken wil maken over voortgangsbesprekingen.

Er is incidenteel overleg tussen Leergeld en de wethouder. Ook is er formeel overleg tussen Leergeld en een beleidsmedewerker. Tijdens dit overleg worden de meest recente voortgangscijfers besproken en vindt afstemming op procesniveau plaats. Daarnaast is er ad hoc contact tussen Leergeld en de beleidsmedewerker

¹³ Recente transformaties in het sociaal domein vragen om een herpositionering van het Sociaal Team en daarom is op dit moment een nieuw convenant in de maak.

¹⁴ Uit het cliëntervaringsonderzoek (KWIZ, 2016) blijkt dat veel uitkeringsgerechtigden het personeelsverloop als verbeterpunt hebben aangemerkt.

als daar een aanleiding voor is. Leergeld is tevreden over het bestuurlijk en ambtelijk overleg: vragen worden altijd opgepikt en snel en duidelijk beantwoord. Leergeld voelt zich voldoende geïnformeerd en ondersteund bij de uitvoering.

Er wordt geen verslag opgemaakt van ambtelijk en bestuurlijk overleg.

Kortom, het ambtelijk overleg met Leergeld verloopt gestructureerd. Overig ambtelijk en bestuurlijk overleg verloopt op ad hoc basis en afspraken worden niet vastgelegd. Er vindt veel overleg plaats tussen medewerkers van de gebiedsteams onderling en tussen de gebiedsteams en beleid.

Regierol van de gemeente

Enkele ondervraagde medewerkers van de gemeentelijke organisatie zijn van mening dat hun input op basis van signalen uit de praktijk onvoldoende wordt meegenomen bij het maken van (nieuw) beleid. Ervaringskennis over wat wel of juist niet werkt voor de doelgroep kan voorkomen dat er projecten worden bedacht die vervolgens niet uitgevoerd worden. De signalen over onvoldoende wisselwerking tussen beleid en uitvoering zijn bekend bij de beleidsregisseur.

Uit de evaluatie van de gebiedsteams (RadarAdvies, 2016) en de interviews is gebleken dat vlechtwerkers in de praktijk nog moeite hebben om hun werkzaamheden op elkaar af te stemmen. Vlechtwerkers kijken ieder vanuit hun eigen expertise naar de problematiek van gezinnen en interventies van individuele vlechtwerkers sluiten niet altijd op elkaar aan. De gebiedsteams zijn zoekende naar betere afstemming en zetten intervisie in om dit te bereiken.

Vlechtwerkers en consultants uit het gebiedsteam geven aan dat ze nagenoeg geen contact of overleg hebben met de coördinator van Leergeld: ze zien Leergeld als een gesloten organisatie en hebben weinig zicht op wat Leergeld precies doet. De afstand tussen het gebiedsteam en Leergeld wordt vermoedelijk veroorzaakt doordat Leergeld primair een vertrouwensband met de cliënt wil opbouwen en daarbij niet als verlengstuk van de gemeente wil worden beschouwd. Uit interviews komt naar voren dat consultants uit de gebiedsteams inwoners niet of nauwelijks doorverwijzen naar Leergeld. Het college heeft hiervoor geen plan van aanpak¹⁵.

Tot voor kort werkten de diverse ketenpartners solistisch vanuit hun eigen doelstellingen en was er niet of nauwelijks sprake van onderling overleg of afstemming. Ook het college verrichtte geen inspanningen om kennisuitwisseling en samenwerking tussen de ketenpartners te faciliteren. Met de Thematafel Armoede is hier verandering in gekomen. Het college wil met deze Thematafel een overlegstructuur creëren voor alle organisaties die zich inzetten om armoede te bestrijden. Tijdens de bijeenkomsten kunnen de deelnemers elkaar ontmoeten en kennis, ervaringen en ideeën uitwisselen. Uit de interviews komt naar voren dat de deelnemende ketenpartners de Thematafel een goed initiatief vinden. Wel blijft nog onderbelicht hoe de verschillende organisaties daadwerkelijk kunnen bijdragen aan integrale hulpverlening; in de praktijk zijn er nog steeds parallelle hulptrajecten. Het college zou hierbij de regierol meer kunnen oppakken.

¹⁵ Uit het ambtelijk wederhoor is naar voren gekomen dat er wel communicatieve en administratieve afspraken zijn gemaakt met de vlechtwerkers om Leergeld beter onder de aandacht te brengen. Uit dit rekenkameronderzoek is echter naar voren gekomen dat de afspraken (nog) niet tot het gewenste resultaat hebben geleid.

Kortom, het gebiedsteam is zoekend naar de beste manier om armoede integraal aan te pakken, maar loopt daarbij dagelijks tegen allerlei praktische belemmeringen aan. Daarnaast is er sprake van een afstand tussen uitvoering en beleid, waardoor praktijksignalen onvoldoende door het college worden opgepakt. De Thematafel Armoede is een goed initiatief dat in de praktijk ook goed lijkt te werken.

5.2 FINANCIËLE DOELMATIGHEID

De begrote en werkelijke kosten van het armoedebeleid zijn transparant voor de raad.

Het college heeft zicht op de kosten van het armoedebeleid.

Transparantie begrote en werkelijke kosten armoedebeleid

De programmabegroting 2015-2018 is opgesteld op basis van 'het stringente financieel kader dat u [lees: de gemeenteraad] ons [lees: het college van B&W] hebt meegegeven in het coalitieakkoord.'¹⁶ Het armoedebeleid - in de begroting genoemd: het minimabeleid - valt in 2015 grotendeels onder programma 6, Maatschappelijke en Sociale Voorzieningen¹⁷. In de programmabegroting 2015-2018 staat dat in 2015 €947.000 beschikbaar is voor minimabeleid. Uit de programmabegroting 2016-2019 kan worden opgemaakt dat lopende het jaar 2015 extra middelen zijn toegevoegd aan het budget voor minimabeleid vanwege de toenemende kosten voor bewindvoering. Door veranderde wet- en regelgeving per 1 januari 2014 spreekt een rechter eerder bewindvoering uit dan voorheen en is het aantal mensen onder beschermingsbewind sterk toegenomen. Voor de kosten voor beschermingsbewind wordt bijzondere bijstand aangevraagd. De begroting voor 2015 en 2016 voor het minimabeleid wordt €1.027.000. Meer gedetailleerde informatie over de begroting voor het armoedebeleid wordt niet gepresenteerd.

In de paragraaf 'de jaarrekening op hoofdlijnen'¹⁸ schrijft het college dat €127.000 van het beschikbare budget voor het minimabeleid (ten opzichte van de najaarsnota) niet is besteed. Het college beschrijft hierbij als oorzaak dat de uitvoering van het Actieplan Armoedebeleid vertraging heeft opgelopen. In hetzelfde document staat in de paragraaf Sociaal Domein¹⁹ dat voor het minimabeleid in de actuele begroting €923.772 beschikbaar was en dat €782.623 hiervan ook is besteed en €141.149 niet.

Uit het interview met de financieel medewerker kan opgemaakt worden dat op meer gedetailleerd niveau begroot wordt dan dat er gepresenteerd wordt in de programmabegroting. In tabel 1 zijn de begroting 2015 en 2016 en de benutting 2015 volgens de afdeling financiën opgenomen. De totale begrotingen voor 2015 en 2016 komen overeen met het cijfer uit de paragraaf Sociaal Domein van de gemeentelijke jaarrekening, en dus niet met de programmabegrotingen. Omdat de programmabegroting alleen begroot op het niveau 'minimaregelingen' kan niet achterhaald worden waar het verschil door veroorzaakt wordt.²⁰ De benutting van

¹⁶ Programmabegroting 2015-2018

¹⁷ Financiën voor de bewustwordingsprojecten vallen onder programma 7: Volksgezondheid en Milieu

¹⁸ Jaarverslag en jaarrekening 2015, p.9

¹⁹ Jaarverslag en jaarrekening 2015, tabel p.98

²⁰ De gemeente Weststellingwerf noemt het kwijtscheldingsbeleid soms ook minimabeleid. Hiervoor wordt jaarlijks €100.000 begroot. Het verschil tussen de programmabegroting en de gemeentelijke jaarrekening zou hierdoor verklaard kunnen worden.

het budget voor minimabeleid is volgens de financieel medewerker €782.663, wat nagenoeg overeenkomt met het gegeven in de paragraaf Sociaal Domein van de gemeentelijke jaarrekening.

Tabel 5.1: begroting en besteding armoedebeleid

Onderdeel	begroot 2015	besteed 2015	begroot 2016
<i>Armoede / minimabeleid</i>			
- Overige goederen en diensten	€112.170	€0	
- Overdrachten sociale zorg (vooral kosten Stichting Leergeld: €75.000)	€90.000	€76.315	
- Onvoorziene uitgaven structureel			€44.970
- Bijdrage op grond soc.wetgeving			€90.000
A. Totaal armoede/minimabeleid	€202.170	€76.315	€134.970
<i>Bijzondere bijstand</i>			
- terugvordering	€15.000(-)	€26.548 (-)	€2.000(-)
- individuele inkomenstoeslag	€45.000	€35.750	€75.000
- maatwerkbudget	€30.000	€935	€0
- Sociale verstrekking in natura aan personen (incl. AV Frieso), waarvan	€490.000	€522.216	€420.000
- AV Frieso		€49.303	
- Overig	€10.000	€12.220	€7.000
B. Totaal bijzondere bijstand*	€560.000	€544.575	€500.000
C. Totaal schuldhulpverlening (Kredietbank)	€161.602	€161.773	€221.602
D. Inhuur preventiemedewerker schulden			€67.200
Totaal armoedebeleid (A+B+C+D)	€923.772	€782.663	€923.772

Bron: afdeling financiën Weststellingwerf, op verzoek van de rekenkamercommissie

*na aftrek van terugvordering bijzondere bijstand

Via de gemeentelijke jaarrekening informeert het college de gemeenteraad over de besteding van de budgetten. Verantwoording gebeurt echter op een vrij hoog aggregatieniveau. Het verschil tussen de begroting en benutting van het minimabeleid wordt met een enkele zin verantwoord. Inzicht in de begroting en benutting van afzonderlijke onderdelen van het minimabeleid is niet inzichtelijk. De begroting voor 2016 is niet aangepast aan de ervaringscijfers van 2015. De afdeling financiën maakt ook een bestuursrapportage Sociaal Domein. Hierin is meer gedetailleerde financiële informatie aanwezig over het gehele Sociale Domein (zie verder par. 7.2).

Kortom, op hoofdlijnen is via de gemeentelijke jaarstukken inzichtelijk wat de begroting en benutting van het armoedebeleid is. Meer gedetailleerde, maar onvolledige informatie is via de bestuursrapportage Sociaal Domein beschikbaar.

Zicht op uitgaven voor de uitvoering van het armoedebeleid

Leergeld heeft conform de afspraak met het college een jaarrekening opgeleverd. Leergeld is pas sinds juni 2015 operationeel in Weststellingwerf en heeft daarom afgerond €20.000 van het budget niet benut. Het college heeft inzicht in de bestede gelden. Leergeld heeft het college verzocht het resterende bedrag over te hevelen naar 2016, zodat in 2016 een groter budget beschikbaar is. Tijdens het interview (oktober 2016) was het beschikbare budget van 2016 nagenoeg opgebruikt en had het college nog geen uitsluitsel gegeven over het wel of niet kunnen benutten van het overgebleven budget van 2015 door Leergeld.

De Friesland Zorgverzekeraar stuurt facturen waarmee de gemeente de kosten voor de AV Frieso zorgverzekering betaalt. Deze kosten worden apart inzichtelijk gemaakt in de financiële administratie.

Via een online toegang tot 'mijnbankgemak'²¹, monitort de beleidsmedewerker *realtime* de kosten van de KBNL. De facturen van de KBNL worden getoetst aan de gegevens in 'mijnbankgemak'. Facturering gebeurt op basis van werkelijk afgenomen producten.

Het college is ervan op de hoogte dat de kosten voor bewindvoering via de bijzondere bijstand snel toenemen en heeft via de najaarsbegroting de begroting van 2015 daar op aangepast. Het college merkt op dat de uitvoering van het Actieplan Armoede in 2015 nog niet van start is gegaan en neemt het budget mee naar 2016.

Kortom, het college heeft zicht op de beschikbare budgetten voor de verschillende onderdelen van het armoedebeleid en heeft geanticipeerd op de toenemende kosten voor bewindvoering. De financiële gevolgen van het vertragen van de uitvoering van het Actieplan Armoedebeleid zijn in de begroting 2016 verwerkt, maar verder is de begroting van 2016 niet aangepast aan de ontwikkelingen van 2015. Het college controleert aan de hand van jaarrekeningen of uitvoerders de ontvangen bedragen hebben besteed.

²¹ Mijn Bankgemak is een online service van de KBNL. Klanten kunnen via de computer inloggen op hun persoonlijke account.

Via Mijn Bankgemak krijgen klanten inzicht in hun actuele financiële situatie, kunnen zij wijzigingen doorgeven en de status van betalingsopdrachten volgen.

6. DOELTREFFENDHEID

Gemeente Weststellingwerf wil bij de uitvoering van het armoedebelief komen tot een gekantelde manier van werken waarbij preventie voorop staat. Voorwaarden hiervoor zijn een juiste manier van communiceren met en een correcte bejegening van de doelgroep (6.1). In 6.2 staat beschreven in hoeverre de doelgroep wordt bereikt. In hoeverre de gemeentelijke doelstellingen gehaald worden staat ten slotte beschreven in 6.3.

6.1 COMMUNICATIE EN BEJEGENING

De communicatie is toegesneden op de doelgroep en de bejegening is correct.

De website en de VIND-hulpwijzer

De gemeentelijke website verstrekt informatie over de mogelijkheden van inkomensondersteuning en schuldhulpverlening. Het college heeft de VIND-hulpwijzer geïmplementeerd om de doelgroep in helder taalgebruik te informeren over mogelijkheden om zelf problemen op te lossen. Op de gemeentelijke website worden prominent het gebiedsteam en de VIND-hulpwijzer geïntroduceerd.

Zowel op de website als in de VIND-hulpwijzer is de doorverwijzing goed ingericht en de gebruikte taal is begrijpelijk. De toon van de teksten is positief-neutraal. Het vergt echter nogal wat klikken voordat iemand op de juiste plek terecht is om bijvoorbeeld het aanvraagformulier voor bijzondere bijstand te downloaden. De ondervraagde inkomensconsulent gebruikt de VIND-hulpwijzer als sociale kaart, andere ondervraagde professionals kennen de VIND-hulpwijzer niet. De website en de VIND-hulpwijzer nodigen wel uit om contact op te nemen met het gebiedsteam of om langs te gaan op het gemeentehuis.

In het cliëntervaringsonderzoek dat KWIZ uitvoerde in de zomer van 2016 onder 119 uitkeringsgerechtigden van de gemeente Weststellingwerf (verder genoemd: het cliëntervaringsonderzoek) scoort de tevredenheid over 'de informatievoorziening via internet of e-mail' een 6,1. Het is onduidelijk of de cliënten hiermee de website, de VIND-hulpwijzer of de informatievoorziening via e-mail voor ogen hadden, maar de digitale informatievoorziening krijgt een krappe voldoende.

Aanvraagformulier bijzondere bijstand

Bij het opstellen van het aanvraagformulier bijzondere bijstand is aandacht besteed aan de begrijpelijkheid, maar het is de vraag of het voor iedereen ook gemakkelijk is in te vullen. De toelichting bij het formulier begint met de opmerking dat de toelichting is bedoeld om het invullen gemakkelijker te maken en de waarschuwing dat onjuist of onvolledig ingevulde formulieren kunnen leiden tot vertraging in de afhandeling. Er wordt niet bij

vermeld wat mensen kunnen doen als het formulier of de toelichting niet begrijpelijk voor hen is. Er is ook geen formulierenbrigade of iets dergelijks aanwezig in Weststellingwerf.²²

Het gebiedsteam

Bij de start is eenmalig een huis-aan-huiskrantje rondgestuurd om mensen te informeren over het gebiedsteam. In het krantje stond dat inwoners met problemen zich konden melden bij het gebiedsteam, wat niet overeenkomt met zelfredzaamheid en daarom niet het juiste signaal naar inwoners is. Bij veel cliënten en inwoners van de gemeente bestaat het beeld van het gebiedsteam als 'probleemoplosser', terwijl het gebiedsteam juist stuurt op participatie en zelfredzaamheid. Er is dus een verschil tussen beeld en praktijk.

Om de bekendheid van het gebiedsteam te vergroten, worden diverse activiteiten verricht. Zo is in Noordwolde een bord met 'gebiedsteam' op de gevel aangebracht en hebben vlechtwerkers deelgenomen aan de burendag op de Breuningslaan in Wolvega.

In het cliëntervaringsonderzoek van 2016 is aan uitkeringsgerechtigden een aantal vragen gesteld die te maken hebben met de uitvoering van de Participatiewet (zie tabel 6.1). De cliënten zijn redelijk tevreden over de dienstverlening van de gemeente als geheel (6,4), de manier waarop de medewerkers met hen omgaan, krijgt van de respondenten een 7,3. De duidelijkheid over de in te vullen formulieren krijgt gemiddeld een 6,7. Als direct gevraagd wordt naar de informatievoorziening, ligt het gemiddelde rapportcijfer tussen de 5,9 en 6,5. KWIZ heeft niet gerapporteerd welk aandeel van de cliënten ontevreden is over de duidelijkheid van de formulieren en de informatievoorziening en welke achtergrondkenmerken deze ontevreden cliënten hebben. Van de ondervraagde cliënten is minder dan de helft (47%) op de hoogte van de minimaregelingen en de bijzondere bijstand.

Tabel 6.1: cliënttevredenheid

Aspect van dienstverlening	% 'ja'	Rapportcijfer
De medewerkers doen hun uiterste best om de cliënten zo goed mogelijk te helpen	68%	
De medewerkers besteden voldoende tijd en aandacht aan voorlichting	58%	
Weet u waar u met uw financiële problemen terecht kunt?	54%	
Bent u op de hoogte van de gemeentelijke regelingen voor minima en bijzondere bijstand?	47%	
De dienstverlening van de gemeente als geheel		6,4
De manier waarop de medewerkers met u omgaan		7,3
De wachttijd voor een afspraak met de bijstandsconsulent / casemanager		6,5
De duidelijkheid van de in te vullen formulieren		6,7
De informatie over uw rechten en plichten		6,5
De informatie over andere gemeentelijke regelingen		5,9

Bron: KWIZ, 2016

²² Recentelijk is besloten dat Timpaan €10.000 aanvullende subsidie krijgt om een formulierenbrigade op te zetten.

Kindpakket

Om de doelgroep te bereiken benadert Leergeld scholen, sportverenigingen en culturele instellingen. Het college werkt actief mee bij het benaderen van de doelgroep door brieven te sturen naar uitkeringsgerechtigden en mee te denken bij initiatieven van Leergeld. Verder wordt veel mond-tot-mond reclame ingezet door de doelgroep zelf. De website van Leergeld is geschreven in duidelijke taal. De pagina van Leergeld Weststellingwerf wordt gevonden door op de website www.leergeld.nl te zoeken op postcode.²³ Met behulp van een contactformulier op de website verzoekt de aanvrager Leergeld om contact op te nemen voor een huisbezoek. Op de website staan tevens een telefoonnummer en een e-mailadres van de coördinator in de gemeente Weststellingwerf genoemd, zodat het aanvraagformulier niet per sé gebruikt hoeft te worden. De huisbezoeken door Leergeld worden meestal als prettig ervaren: de intermediair is een vrijwilliger die 'de taal van de mensen' spreekt en geen oordeel vormt over de oorzaak van de aanvraag.

Kortom, de communicatie met de doelgroep is voor verbetering vatbaar. Dit komt ook uit het cliëntervaringsonderzoek (KWIZ, 2016) naar voren.

6.2 BEREIK VAN DOELGROEPEN

De doelgroep wordt bereikt.

In tabel 6.2 is een aantal kengetallen opgenomen over de omvang van de doelgroep in de gemeente Weststellingwerf. De doelgroep is niet voor elke regeling hetzelfde. Voor Leergeld is de doelgroep vastgesteld als kinderen van 4 tot en met 17 jaar uit gezinnen met een inkomen van maximaal 120%²⁴ van het sociaal minimum. Voor bijzondere bijstand geldt 100% van het sociaal minimum²⁵. Voor de individuele inkomens toeslag geldt 100% van het sociaal minimum gedurende drie jaar. Om aanspraak te kunnen maken op de AV Frieso zorgverzekering is de inkomensgrens 130% van het sociaal minimum. Voor de overige regelingen en producten is geen inkomensgrens vastgesteld.

Doelgroepbereik Leergeld

Uit tabel 6.2 blijkt dat naar schatting 1.871 huishoudens een inkomen hebben tot maximaal 120% en dat 33,9% van deze huishoudens alleenstaanden of paren met minderjarige kinderen betreft. Met enige voorzichtigheid kan gesteld worden dat ongeveer 630 huishoudens met in totaal zo'n 950 minderjarige kinderen de doelgroep vormen voor het Kindpakket. Gezinnen met uitsluitend kinderen tot 4 jaar komen echter niet in aanmerking voor Leergeld, hoeveel dat er zijn in Weststellingwerf is niet bekend.

²³ De postcode van Wolvega leidt ten tijde van het onderzoek naar de verkeerde regio. Inwoners met de postcode 8472 worden doorgeleid naar Leergeld Sneek. Alleen wanneer een inwoner van Wolvega weet dat Leergeld Weststellingwerf onder regio Heerenveen valt, kan de juiste pagina gevonden worden.

²⁴ Leergeld hanteert landelijk 120%, het normenkader van Weststellingwerf is 110%. Leergeld heeft de vrijheid om daar in individuele gevallen van af te wijken. In de praktijk komt het gros van de aanvragen van huishoudens tot 110%.

²⁵ Bij een inkomen boven 100% van het sociaal minimum wordt de draagkracht en dus ook de vergoeding ingevolge de bijzondere bijstand naar rato berekend

Leergeld heeft in de periode 1 juni 2015 - 10 december 2015²⁶ 203 kinderen (minimaal ²⁷ 21% van de doelgroep) uit 96 gezinnen (minimaal 15% van de doelgroep) van Weststellingwerf één of meerdere vormen van ondersteuning geboden²⁸, waarmee €49.000 is besteed aan toegekende aanvragen. Per kind is gemiddeld €241 besteed. Het bereik van Leergeld heeft de verwachtingen ruimschoots overtroffen. Leergeld vermoedt dat werkende ouders met een laag inkomen onvoldoende bereikt worden. Het is deze ouders lang niet altijd bekend dat hun inkomen lager is dan 120% van de bijstand. Dit geldt bijvoorbeeld voor laagopgeleide productiemedewerkers. Leergeld Weststellingwerf geeft daarom in hun advertenties en folders rekenvoorbeelden van wanneer een gezin in aanmerking komt voor Leergeld.

Tabel 6.2: kengetallen doelgroep armoedebelid gemeente Weststellingwerf²⁹

huishoudens totaal - 2015 ¹	11.127
aantal huishoudens met inkomen tot 101% ²	688
aantal huishoudens met inkomen tot 105% ²	971
aantal huishoudens met inkomen tot 110% ²	1.377
aantal huishoudens met inkomen tot 120% ²	1.871
aantal huishoudens met inkomen tot 130% ²	2.339
aantal volwassenen in huishouden tot 130% ³	3.000
aantal uitkeringsgerechtigden ⁴	651
% van lage inkomens = paar met kinderen - 2013 ¹	6,5%
% van lage inkomens = alleenstaande met kinderen - 2013 ¹	27,4%
% van lage inkomens = huishouden met kinderen - 2013	33,9%
aantal huishoudens met kinderen 120% - 2015 ⁵	634
aantal kinderen in huishouden tot 120% - 2015 ⁵	951
¹ https://friessociaalplanbureau.nl/iframe/werk-en-inkomen ² Stimulansz, 2015. Uit: Actieplan Armoedebelid Ooststellingwerf, Bewerking: Domenie φ Kerstens ³ B&W advies AV Frieso 3 5777_1 Weststellingwerf, bewerking Domenie φ Kerstens ⁴ Bestuursrapportage afdeling Sociaal Domein, kalenderjaar 2015 ⁵ Fries Sociaal Planbureau en Stimulansz, bewerking Domenie φ Kerstens	

²⁶ Leergeld is vanaf 1 juni 2015 operationeel in de gemeente Weststellingwerf.

²⁷ 'Minimaal', omdat gepercenteerd is op alle gezinnen met minderjarige kinderen, terwijl er ook gezinnen zijn met uitsluitend kinderen onder de 4 jaar.

²⁸ Voorlopige cijfers uit subsidieaanvraag 2016, Leergeld Heerenveen e.o., kostenplaats Weststellingwerf

²⁹ Tabel 6.2 is door de onderzoekers samengesteld uit meerdere bronnen. Achterliggende bronnen hebben gebruik gemaakt van schattingen en extrapolaties. De gegevens in de tabel zijn daarom schattingen.

Doelgroepbereik inkomensondersteuning

In totaal is €491.880 aan bijzondere bijstand verstrekt (inclusief individuele inkomensvoet, exclusief AV Frieso zorgverzekering en na verrekening van terugvorderingen).³⁰ Het is niet bekend hoeveel unieke burgers bijzondere bijstand hebben ontvangen en of alle ontvangers uitkeringsgerechtigden waren. Uit tabel 6.2 blijkt dat in Weststellingwerf naar schatting 688 huishoudens op het sociaal minimum leven. Er werd gemiddeld €715 bijzondere bijstand per huishouden op het sociaal minimum verstrekt.

In 2015 is €35.750 aan individuele inkomensvoet verstrekt. In totaal ontvingen 143 huishoudens de voet.³¹ Uit tabel 6.2 kan niet opgemaakt worden hoeveel huishoudens al 3 jaar op het sociaal minimum leven en dus aanspraak maken op de individuele inkomensvoet. Uit landelijke cijfers van het CBS blijkt dat een derde van de huishoudens die in 2013 een jaar lang een inkomen op het sociaal minimum hadden dit inkomen al vier jaar of langer hadden.³² Als deze verhouding ook voor Weststellingwerf geldt, dan zouden $688/3 = 229$ gezinnen recht hebben op de voet en dan is het bereik ongeveer tweederde.

De ambtelijke organisatie heeft berekend dat 3.000 inwoners tot de doelgroep van de AV Frieso zorgverzekering behoren.³³ De kosten voor de AV Frieso zorgverzekering bedragen in 2015 €49.303.³⁴ De gemeentelijke bijdrage is €11,50 per verzekerde, per maand. Hieruit kan afgeleid worden dat ongeveer 357 volwassen inwoners van Weststellingwerf via de AV Frieso zorgverzekering aanvullend verzekerd zijn. Het bereik van de AV Frieso zorgverzekering was in 2015 afgerond 12%.

In 2015 heeft één inwoner van Weststellingwerf €100 ontvangen in het kader van de *studieregeling jonggehandicapten*.³⁵ Het is niet onderzocht waarom jonggehandicapten geen gebruik maken van de regeling in Weststellingwerf. Uit landelijk onderzoek blijkt wel dat studenten geen weet hebben van de regeling.³⁶ De hoogte van de studietoelage kan ook leiden tot de beslissing om niet te gaan studeren.³⁷

Van februari 2016 tot juni 2016 zijn 500 huishoudens uitgenodigd voor een screening door Cazis - fiscaal advies. 153 huishoudens hebben daadwerkelijk van de dienstverlening gebruik gemaakt. Bij 70 huishoudens heeft de screening geleid tot een belastingteruggave of een voet. De gemiddelde opbrengst per deelnemend huishouden is €514. In totaal heeft de screening geleid tot een teruggave van €78.700.³⁸

³⁰ Bron: afdeling financiën Weststellingwerf, op verzoek van de rekenkamercommissie, zie ook tabel 6.2.

³¹ MEMO evaluatie ind inkomensvoet, studietoelage en maatwerkbudget 13311_1 - CONCEPT.

³² <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=80861NED&LA=NL>

³³ B&W advies AV Frieso 3 5777_1, p. 5

³⁴ Bestuursrapportage afdeling Sociaal Domein, kalenderjaar 2015, p. 12.

³⁵ Ook in andere gemeenten blijft het aantal aanvragen sterk achter bij de verwachtingen.

³⁶ Zie bijvoorbeeld <http://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/studenten-geen-weet-van-studietoelage.9546129.lynkx>

³⁷ Zie bijvoorbeeld <http://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/klijnsma-verandert-niets-aan-ongelijkheid.9468965.lynkx>

³⁸ Tussenstand actieplan armoedebeleid

Doelgroepbereik maatwerkbudget

Doordat het Maatwerkbudget in de gemeentefinanciën niet als apart budget is opgenomen en er niet rechtstreeks op dit budget is geboekt, is niet te achterhalen in welke mate er in 2015 een beroep is gedaan op het Maatwerkbudget.³⁹ Uit interviews blijkt dat er maar weinig beroep op het budget is gedaan, vooral omdat de administratieve last van het aanvragen als hoog wordt ervaren. Daarnaast vraagt het inzetten van het maatwerkbudget lef van de vlechtwerkers, omdat het precedentwerking en willekeur in de hand kan werken.

Doelgroepbereik schuldhulpverlening

In 2015 hebben 101 inwoners⁴⁰ van Weststellingwerf zich aangemeld bij de KBNL.⁴¹ Op 31 december 2015 bevonden 67 van hen zich nog in de intakefase, 9 waren succesvol doorgestroomd naar een schuldregeling, 11 waren uitgestroomd met een Wsnp-verklaring of anderszins succesvol. De overige 14 zijn zonder succes⁴² voortijdig uitgestroomd. De KBNL heeft behalve deze cliënten nog cliënten die in eerder jaren zijn ingestroomd of die uitsluitend budgetbeheer of een soortgelijk product afnemen.

Vanaf zijn aanstelling zijn 70 cliënten rechtstreeks of via de gebiedsteams aangemeld bij de preventiemedewerker. Meer dan de helft van deze cliënten is in staat de problemen zelf op te lossen en een aantal is doorverwezen naar de KBNL. Van het spreekuur op de Breuningslaan wordt niet veel gebruikgemaakt.

Bij ondervraagde medewerkers van de KBNL en de gebiedsteams bestaat het idee dat werkenden met schulden en mensen met een uitkering van het UWV en met schulden niet of onvoldoende worden bereikt. Wel bestaat de afspraak dat cliënten van het UWV die binnen afzienbare tijd in de bijstand terecht komen in Leeuwarden voorlichting krijgen. Deze voorlichting wordt echter amper bezocht.

Voor (primaire of secundaire) voorlichting is niet of nauwelijks tijd. Er is geen budget⁴³ beschikbaar om bijvoorbeeld bestaand voorlichtingsmateriaal van de KBNL in te kopen. Dit leidt tot stagnatie op het gebied van de uitvoering van preventie.

Doelgroepbereik Volkstuin, Gezond Pakket, Gezonde wijk en Jongeren op Gezond Gewicht

De themagewijze bewustwordingsprojecten hebben ieder een eigen specifieke doelgroep. De Volkstuin is gericht op uitkeringsgerechtigden, Het Gezond Pakket is bedoeld voor minima tot 110%, 'Gezonde Wijk' richt zich op inwoners van Noordwolde met gezondheidsachterstanden en 'JOGG' is gericht op jongeren.

Het Volkstuinproject is nog niet opgestart. Het 'gezond pakket' is geannuleerd omdat het college deze manier van ondersteunen badinerend vond voor de doelgroep.

Voor 'Gezonde wijk' is een plan van aanpak opgesteld en worden de door het Rijk beschikbaar gestelde GIDS-gelden ingezet.⁴⁴ Over concreet bereik van de doelgroep is nog niets bekend. Voor 'Jongeren op Gezond

³⁹ MEMO evaluatie individuele inkomenstoelag, studietoelag en maatwerkbudget 13311_1 - CONCEPT.

⁴⁰ De instroom was 128 in 2013 en 83 in 2014.

⁴¹ De Blik vooruit, Jaarverslag KBNL 2015

⁴² Dit percentage zal nog oplopen omdat voor sommigen de intakefase nog maar net begonnen is. Het percentage niet succesvolle uitstroom schommelt sinds 2010 rond de 30%.

⁴³ Uit het ambtelijk wederhoor is naar voren gekomen dat er wel een budget à €5.000 is voor voorlichtingsmateriaal. Opmerkelijk is dat de preventiespecialist hiervan (nog) niet op de hoogte is.

⁴⁴ 'Samen Gezond in Weststellingwerf, Plan van aanpak voor het stimuleringsprogramma 'Gezond in de Stad' 2014-2017

Gewicht' wordt aangesloten bij de landelijke aanpak en ontvangt de gemeente JOGG-gelden van het Rijk.⁴⁵ Over het bereik is nog niets bekend. Het gebiedsteam is niet betrokken bij deze projecten.

Kortom, het Kindpakket heeft een hoog doelbereik; bij de andere regelingen wordt de doelgroep niet volledig bereikt. Projecten zijn niet opgestart of op voorhand geannuleerd en regelingen als AV Frieso zorgverzekering en de individuele inkomenstoeslag hebben een beperkt bereik.

6.3 BEREIK VAN BELEIDSDOELEN

De beleidsdoelen worden bereikt.

Het gemeentebestuur van Weststellingwerf wil met het armoedebeleid veel meer inzetten op preventie en daarmee de beweging maken van ondersteunen en oplossen naar faciliteren. In onderstaande alinea's staat per doelstelling aangegeven in hoeverre deze is bereikt, in zoverre dat vast te stellen is op basis van de aangeleverde documenten en de interviews.

Strategie 'faciliteren'

Om de burgers te faciliteren heeft het college het Kindpakket, de VIND-hulpwijzer en de bewustwordingsprojecten geïntroduceerd. De aanpak door Leergeld past bij de ambitie van de gemeente: laagdrempelig, dicht bij de burger met weinig bureaucratische handelingen. Een verstrekking in natura die direct ten goede komt aan de prioritaire doelgroep. Als kinderen gebruik maken van het Kindpakket, leidt dat direct tot het gemeentelijke doel: participeren en verminderen van sociale uitsluiting van kinderen als preventie voor problemen (en maatschappelijke kosten) op de langere termijn. Het bereik van Leergeld overtreft in 2015 ruimschoots de verwachtingen.

Het bewustwordingsproject 'Gezond Pakket' is geannuleerd. Het opstarten van de andere bewustwordingsprojecten laat op zich wachten. De VIND-hulpwijzer is geïmplementeerd, maar lijkt niet of nauwelijks te worden gebruikt (zie ook par. 6.1).

De schuldpreventiespecialist kan een spil in het web worden bij het voorkomen en bestrijden van armoedeproblematiek. De schuldpreventiespecialist heeft op dit moment echter een zeer hoge caseload, waardoor preventietaken vooralsnog onvoldoende worden opgepakt. Illustratief hiervoor is dat van het plan van aanpak schuldpreventie nog steeds uitsluitend een conceptversie aanwezig is. Voor de preventietaken is ook geen geormerkt budget aanwezig.

Strategie 'ondersteunen'

De studieregeling jonggehandicapten is ingevoerd, maar er wordt amper gebruik van gemaakt.

⁴⁵ http://www.weststellingwerf.nl/inwoners/jogg-landelijk_41367/

Strategie 'oplossen'

Steeds meer inwoners vragen bijzondere bijstand aan, veel van de aanvragen voor bijzondere bijstand zijn voor de kosten van beschermingsbewind. Een gedegen analyse van de kosten voor beschermingsbewind is niet gemaakt. Het college heeft geen inzicht in wie de mensen zijn die beschermingsbewind aanvragen en weet dus ook niet of de toenemende vraag naar beschermingsbewind een gevolg is van (ontbrekend) beleid. Wel is het college, in samenwerking met de KBNL, op zoek naar een goedkoper alternatief voor beschermingsbewind.

Het bereik van de individuele inkomenstoeslag is matig. De collectieve ziektekostenverzekering is een aantrekkelijk product voor de doelgroep, maar het bereik is nog laag. Het is niet onderzocht hoeveel inwoners gebruikmaken van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.

Van ondersteunen en oplossen naar faciliteren

Het college wil laagdrempeliger, dienstbaarder en persoonlijker functioneren. 'Los laten waar het kan en steunen waar nodig' vereist per situatie de juiste verhouding tussen wat een inwoner zelf kan en doet en wat de gemeente ondersteunt. Gekanteld werken vraagt om een cultuuromslag; consultants zijn gewend om vanuit hun eigen koker te denken en mensen hebben tijd nodig om te veranderen. Maar ook inhoudelijk verandert er nogal wat voor de medewerkers: het is onmogelijk dat elke consultant het antwoord weet op alle mogelijke hulpvragen. Het is al een uitdaging om een goed beeld te hebben en houden van wat er allemaal aan hulpverlening mogelijk is en wat de (gemeentelijke) regelgeving is om goed door te kunnen verwijzen.

Het signaleren van de vraag achter de vraag en het betrekken van de juiste partners vereist het delen van casusinformatie. Het is voor de betrokkenen nog niet duidelijk welke informatie, hoe en met wie gedeeld kan worden. Andere belangrijke partijen werken nog niet altijd mee: de samenwerking met het UWV is ondermaats. De werkconsultanten zijn gesitueerd in Noordwolde. De gebiedsteams in Wolvega nemen daarom een afstand tot de werkconsultanten waar, waardoor er onvoldoende afstemming is tussen de werkconsultanten en de vlechtwerkers in Wolvega. Ook de samenwerking tussen de gebiedsteams en het Sociaal Team is nog niet optimaal.

Kortom, het beleid is steeds meer gericht op 'faciliteren' (preventie), maar in de uitvoering wordt nog altijd de meeste tijd en het meeste geld besteed aan 'oplossen'. Bijzondere bijstand en schuldhulpverlening zijn de grootste kostenposten en het budget voor bewustwordingsprojecten is nog niet besteed. Het is te vroeg om te kunnen concluderen of de beleidsdoelen op termijn gehaald zullen worden, maar de introductie van het Kindpakket, de gebiedsteams en het aanstellen van de schuldpreventiespecialist lijkt een stap in de goede richting.

7. MONITORING EN VERANTWOORDING

Hoofdstuk 7 gaat over monitoring en verantwoording. Bij het armoedebeloid zijn veel uitvoerders betrokken. Eerst beschrijven we welke afspraken het college met deze uitvoerders heeft gemaakt over het aanleveren van verantwoordingsinformatie (7.1). Vervolgens gaan we in op de wijze waarop het college deze informatie deelt met de raad (7.2).

7.1 AFSPRAKEN OVER VERANTWOORDING MET UITVOERDERS

Uitvoerders rapporteren volgens de afspraken over doelbereik.

Resultaten van verschillende uitvoerders worden gebruikt om gemeentelijk doelbereik te monitoren.

Met uitvoerders zijn concrete afspraken gemaakt over monitoring en doelbereik

In de Notitie Armoedebeloid OW geeft het college aan dat zij een aantal indicatoren zal formuleren om het succes van het Kindpakket te kunnen meten. De doeltreffendheid van het Kindpakket zal op basis van deze indicatoren tussentijds worden geëvalueerd. In deze evaluatie zal ook de samenwerking tussen de Gebiedsteams en Leergeld worden betrokken. De kosten voor de uitvoering van het Kindpakket zullen worden afgezet tegen de uitgaven voor de categoriale regelingen in de daaraan voorafgaande jaren. Met Leergeld is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten. In de subsidiebeschikking worden met Leergeld afspraken gemaakt over de op te leveren verantwoordingsinformatie: een inhoudelijk en financieel verslag, waarin onder andere het aantal unieke toekenningen, het soort activiteiten en de kosten per activiteit moet worden vermeld.

Preventie en vroegsignalering vormen een belangrijk onderdeel van schuldhulpverlening. Het college heeft in dit kader recent een schuldpreventiespecialist aangenomen. Het betreft een pilot voor de duur van twee jaar. In het Actieplan Armoedebeloid staat dat de pilot zal worden geëvalueerd, inmiddels heeft een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden. Het is onduidelijk op basis van welke criteria het succes van de pilot zal worden vastgesteld. Het college heeft geen afspraken gemaakt over monitoring en doelbereik. Er wordt geen verantwoordingsinformatie gevraagd over bijvoorbeeld het aantal intakegesprekken, over het percentage mensen dat wordt doorverwezen naar de KBNL en over de wijze waarop preventie en nazorg wordt ingericht.

In het Beleidsplan Schuldhulpverlening staat dat het college de maand- en jaarrapportages van de KBNL toereikend vindt, maar geeft wel aan dat het medio 2015 een ketenbrede evaluatie op het gebied van schuldhulpverlening zal gaan uitvoeren.⁴⁶ De bevindingen van deze evaluatie zullen door het gemeentebestuur worden gebruikt als input voor het volgende beleidsplan (periode 2017-2020).

⁴⁶ Het is onduidelijk wie de evaluatie op het gebied van schuldhulp zal gaan uitvoeren (het college, de KBNL of een onafhankelijke partij) en welke criteria hierbij worden gehanteerd.

In het *Draaiboek Gebiedsteams gemeente Weststellingwerf* staan enkele indicatoren genoemd, waarmee het college kwalitatieve en kwantitatieve resultaten van de gebiedsteams in kaart wil brengen. Het gaat hierbij onder meer over de mate van klanttevredenheid en de mate waarin de gebiedsteams de zelfredzaamheid van inwoners bevordert. Ook is er aandacht voor de workload (uitgedrukt in het aantal en type ondersteuningsvragen) en de verhouding tussen enkelvoudige en meervoudige problematiek. Er zijn geen afspraken wie verantwoordelijk is voor het meten van en rapporteren over deze indicatoren. Ook is onduidelijk wanneer de verantwoordingsinformatie beschikbaar dient te zijn.

Het Sociaal Team draagt zorg voor een goede relatie met andere beleidsterreinen en sectoren binnen en buiten de gemeente. In 2016 zal worden gekeken welke taken die nu door het Sociaal Team worden uitgevoerd, kunnen worden overgeheveld naar de gebiedsteams. Het optimaliseren van de onderlinge afstemming en samenwerking tussen het Sociaal Team en de gebiedsteams is daarbij ook punt van aandacht.

Kortom, het college heeft met Leergeld duidelijke afspraken gemaakt over het aanleveren van verantwoordingsinformatie. Het college heeft zelf voornemens om de resultaten van onder andere de gebiedsteams, de KBNL en de schuldpreventiespecialist (beter) in kaart te brengen.

Uitvoerders rapporteren volgens de afspraken over doelbereik

Stichting Leergeld heeft conform afspraak een jaarrekening en een jaarverslag opgeleverd met de gevraagde verantwoordingsinformatie.

Met de schuldpreventiespecialist zijn geen afspraken gemaakt over monitoring. De specialist documenteert echter op eigen initiatief al zijn werkzaamheden om deze te kunnen verantwoorden.

De KBNL verstrekt conform afspraak maand- en jaarrapportages. Over het jaar 2015 heeft de KBNL een jaarverslag op gemeenteniveau aangeleverd. De door het college voorgenomen evaluatie op het gebied van schuldhulpverlening heeft niet plaatsgevonden.

Het gebiedsteam heeft geen (tussentijdse) rapportages gemaakt met verantwoordingsinformatie. Het college heeft wel aan een extern bureau de opdracht verleend om de gebiedsteams te evalueren. In het rapport (RadarAdvies, 2016) staat veel bruikbare informatie over de succes- en faalfactoren van de gebiedsteams. Over het algemeen komt uit de evaluatie een positief beeld naar voren: teamleden zijn erg betrokken en enthousiast, en de nieuwe manier van werken (*outreaching*, integraal, ondersteuning op maat) heeft – zowel voor de teamleden als voor de inwoners van Weststellingwerf – een meerwaarde. In het rapport wordt onder andere ingegaan op de opzet, werkwijze, samenstelling, positionering en aansturing van de gebiedsteams. Het rapport kan worden gebruikt als basis om een aantal verbeteringen door te voeren.

Kortom, uitvoerders rapporteren volgens de afspraken over doelbereik. Het college heeft de gebiedsteams geëvalueerd. Vanuit de afdeling Financiën is een bestuursrapportage Sociaal Domein opgesteld die dan nog wel in ontwikkeling is, maar wel inzicht geeft in de uitgaven voor minimaregelingen. De beoogde evaluatie van schuldhulpverlening is nog niet uitgevoerd.

Verantwoordingsresultaten worden gebruikt om gemeentelijk doelbereik te monitoren

Het Kindpakket is opgezet als pilot en zou in 2015 worden geëvalueerd, maar deze evaluatie heeft niet plaatsgevonden. Er is nog geen informatie over het *aandeel* bereikte kinderen, over de tevredenheid over het Kindpakket en over de samenwerking tussen de gebiedsteams en Leergeld. Ondanks dat de verantwoordingsinformatie nog niet optimaal is, is het college zeer tevreden over het Kindpakket en is besloten om het Kindpakket als vast onderdeel aan het gemeentelijk minimabeleid toe te voegen.

Met het anders inrichten van schuldhulpverlening – meer samenwerken met maatschappelijke organisaties en meer opereren aan de voorkant – wil het college zowel komen tot een kwaliteitsverbetering als tot een kostenbesparing. In het verlengde hiervan is meer monitoring voorgenomen, maar de huidige resultaatsverantwoording van de KBNL is hiertoe ontoereikend. De cijfermatige trajectrapportages worden door het college ter kennisgeving aangenomen en geven geen aanleiding tot een inhoudelijk vervolgoverleg, bijvoorbeeld over de wijze waarop uitval kan worden voorkomen. Ook heeft het college nog onvoldoende zicht op de kosten voor de zelf uitgevoerde (preventie)activiteiten en van de effectiviteit op de lange termijn.

Het college heeft door de evaluatie van RadarAdvies zicht op kwalitatieve en kwantitatieve resultaten van de gebiedsteams. In hoeverre dit zal leiden tot tussentijdse bijsturing is nog niet bekend. Het leidt in ieder geval tot vruchtbare discussie in het gebiedsteam.

Kortom, het college heeft zich ingespannen om zoveel mogelijk een vinger aan de pols te houden. Zo zijn de gebiedsteams geëvalueerd en is er een evaluatie geweest van het gebruik van de individuele inkomenstoelage en de individuele studietoelage. Hoewel nog niet alle beoogde evaluaties zijn uitgevoerd, heeft het college geprobeerd om adequate monitoringsinformatie te verkrijgen om de ontwikkelingen te kunnen volgen.

7.2 INFORMATIEVOORZIENING AAN DE RAAD

De raad maakt duidelijk welke monitoringsinformatie over het beleid gewenst is.

Het college levert de door de raad gewenste informatie volledig en tijdig aan.

De raad

De raad toont zich zeer betrokken bij het armoedebeleid. In 2012 heeft de gemeenteraad een motie van GroenLinks aangenomen om armoedebeleid op te stellen. Tot die tijd was er geen specifiek beleid gericht op het voorkomen en bestrijden van armoede. De kadernota armoedebeleid Weststellingwerf is door de raad vastgesteld. In OWO verband is vervolgens een gezamenlijke beleidsnotie geschreven en op basis van deze notitie is een uitvoeringsprogramma opgesteld: het Actieplan Armoedebeleid.

Armoede onder kinderen is voor raadsleden een punt van zorg. De raad vindt het Kindpakket een belangrijke stap om kinderen meer te laten participeren en sociale uitsluiting tegen te gaan. Een ander punt van zorg is een relatief grote groep mensen die om uiteenlopende redenen geen gebruik maakt van de bijzondere bijstand en de mogelijkheid tot kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. De raad vindt het belangrijk dat het college zich maximaal inzet om de doelgroep te bereiken en dat de bekendheid van de diverse regelingen onder de doelgroep wordt vergroot.

De raad is tevreden over de richting die is gekozen met de gebiedsteams. Het gebiedsteam heeft een belangrijke signaleringsfunctie en draagt zorg voor een integrale aanpak op maat. De raad vindt het belangrijk dat de gebiedsteams nu ook vervolgstappen gaan zetten: de doelgroep moet beter worden bereikt en er moet meer aandacht komen voor preventie.

De raad heeft nog weinig zicht op de effecten en de kosten van het armoedebeleid en de schuldhulpverlening. De raad wil vooral geïnformeerd worden over het Kindpakket. Voortgangsrapportages worden niet als ingekomen stukken aan de raad verstrekt en de raad moet er dus zelf bij het college om vragen. De raad heeft de griffier gevraagd om de verantwoordingen structureel aan te leveren, zodat verantwoording ook structureel een bespreekpunt kan worden, maar dit is vooralsnog niet gebeurd. Raadsleden geven aan dat zij van plan waren om in samenspraak met het college indicatoren te bedenken om de voortgang en resultaten van het armoedebeleid beter te kunnen monitoren. Dit plan is echter nog niet uitgevoerd.

Het college

In de Notitie Armoedebeleid OW, de Beleidsnota schuldhulpverlening en het Draaiboek Gebiedsteams gemeente Weststellingwerf, geeft het college duidelijk aan op welke wijze zij de uitvoering van het armoedebeleid wil gaan monitoren. Het college stelt jaarlijks een gemeentelijk jaarverslag en een jaarrekening op. Daarnaast levert het college twee keer per jaar een bestuursrapportage. Deze bestuursrapportage geeft inzicht in de kosten en ontwikkelingen in het gehele Sociaal Domein. Over de uitvoering van het armoedebeleid wordt niet afzonderlijk gerapporteerd. In de bestuursrapportage staat hoeveel is uitgegeven aan individuele bijzondere bijstand en waarvoor (woninginrichting, beschermingsbewind, rechtsbijstand, et cetera) en hoeveel is uitgegeven aan de collectieve ziektekostenverzekering. Ook wordt inzichtelijk gemaakt wat de opbrengsten zijn van het terugvorderingsbeleid en welk deel van het maatwerkbudget is besteed. Niet alle onderdelen van het armoedebeleid worden behandeld, cijfers over de omvang van de doelgroep ontbreken en er worden geen streefcijfers gebruikt.

Het college is zich bewust van het feit dat het monitoren van resultaten en doelgroepbereik nog onvoldoende is ontwikkeld. Het college wil met de raad in overleg over de indicatoren waarop de raad zou willen sturen. Het college moet nog uitwerken welke indicatoren het meest geschikt zijn om inzicht te krijgen in de resultaten van het armoedebeleid. Op dit moment is het moeilijk te zeggen of het huidige beleid en de huidige werkprocessen de juiste zijn. Veel werkprocessen en beleid zijn nog in opbouw en de gemeentelijke organisatie is nog lang niet klaar met de doorontwikkeling. Het college heeft op dit moment nog onvoldoende grip op de doeltreffendheid van het armoedebeleid, maar zet zich in om alle recente ontwikkelingen zo goed mogelijk te volgen.

Volgens het Beleidsplan Schuldhulpverlening dient het college jaarlijks verantwoording af te leggen aan de raad over de uitvoering van de schuldhulpverlening in de gemeente. Het is onduidelijk of dit is gebeurd en op basis van welke gegevens. De toegezegde evaluatie van schuldhulpverlening (medio 2015) heeft niet plaatsgevonden. Het is daarmee onduidelijk wat precies de basis vormt voor het nieuwe beleidsplan schuldhulpverlening (periode 2017-2018) en in hoeverre de raad hierin wordt gekend.

Kortom, het college heeft zich duidelijk ingezet om het armoedebeleid te kunnen monitoren, maar is haar toezeggingen over het uitvoeren van evaluaties op enkele punten niet nagekomen. De raad heeft nagelaten om samen met college adequate indicatoren te formuleren.

BIJLAGE 1: TOETSING AAN HET NORMENKADER

In de hoofdstukken is beschreven of aan de norm niet, deels of wel voldaan is. In onderstaande tabel is een overzicht van deze toetsing opgenomen. Per norm is aangegeven in welke paragraaf de verantwoording van de toetsing is terug te lezen.

Rechtmatigheid

Inkomensondersteuning wordt conform de Participatiewet uitgevoerd (3.1).	Voldaan
Schuldhelpverlening wordt conform de Wgs en Awb uitgevoerd (3.2).	Voldaan
Subsidieverstrekking aan ketenpartners is rechtmatig (3.3).	Niet voldaan

Consistentie van het beleid

De gemeente heeft concrete doelstellingen van het armoedebeleid geformuleerd (4.1).	Niet voldaan
De gemeente heeft de doelstellingen van het armoedebeleid in samenhang met de doelstellingen van ander gemeentelijk beleid beschreven (4.1).	Niet voldaan
Bij iedere doelstelling van het armoedebeleid zijn doelgroepen beschreven (4.1).	Deels voldaan
De gemeente heeft per doelstelling zicht op de beginsituatie (4.1).	Niet voldaan
Het pakket van regelingen sluit aan op de doelstellingen van het beleid (4.2).	Voldaan
Bij het bepalen van de regelingen zijn alternatieven tegen elkaar afgewogen (4.2).	Voldaan

Doelmatigheid

De rolverdeling van uitvoerders is helder en in de uitvoering neemt elke uitvoerder de afgesproken rol op zich (5.1).	Deels voldaan
Er is een overlegstructuur tussen uitvoerders onderling en tussen uitvoerders en gemeente (5.1).	Deels voldaan
De gemeente faciliteert een integrale aanpak en voert de regie (5.1).	Deels voldaan
De begrote en werkelijke kosten voor het armoedebeleid zijn transparant voor de raad (5.2).	Deels voldaan
Het college heeft zicht op de kosten voor het armoedebeleid (5.2).	Voldaan

Doeltreffendheid

De communicatie is toegesneden op de doelgroep en de bejegening is correct.	Niet voldaan
De doelgroep wordt bereikt.	Niet voldaan
De beleidsdoelen worden bereikt.	Niet voldaan

Verantwoordingssystematiek

Met uitvoerders zijn concrete afspraken gemaakt over monitoring en doelbereik (7.1).	Deels voldaan
Uitvoerders rapporteren volgens de afspraken over doelbereik (7.1).	Deels voldaan
Verantwoordingsresultaten worden gebruikt om gemeentelijk doelbereik te monitoren (7.1).	Deels voldaan
De raad maakt duidelijk welke monitoringsinformatie gewenst is (7.2).	Niet voldaan
Het college levert de door de raad gewenste informatie volledig en tijdig aan (7.2).	Deels voldaan

BIJLAGE 2: REGELINGEN

2a. gemeentelijke regelingen

Het Kindpakket is een regeling voor schoolgaande kinderen uit huishoudens met een minimuminkomen waardoor ze weer kunnen meedoen aan bijvoorbeeld sport- of muziekactiviteiten of een schoolreisje.

Doelstelling	Bevorderen van participatie en voorkomen van sociale uitsluiting
Doelgroep	Kinderen van 4 t/m 17 jaar, inkomen tot 120% van het sociaal minimum
Uitvoerder(s)	Stichting Leergeld Heerenveen.
Begroting 2015	€75.000
Benutting 2015	€75.000 (Welk deel van de fondsen is benut, is onbekend. De onbenutte subsidie is niet teruggevorderd).
Begroting 2016	€75.000

Individuele bijzondere bijstand is een instrument voor inkomensondersteuning op grond van de Participatiewet wanneer door bijzondere individuele omstandigheden het inkomen niet toereikend is om noodzakelijke uitgaven te doen.

Doelstelling	Vangnetregeling
Doelgroep	Burgers met een inkomen op het sociaal minimum
Uitvoerder(s)	Gebiedsteam - consultants W&I
Begroting 2015	€560.000
Benutting 2015	€544.575
Begroting 2016	€500.000

Individuele inkomenstoelage is een jaarlijkse toeslag van €250 voor burgers met een langdurig laag inkomen zonder uitzicht op inkomensverbetering.

Doelstelling	Lastenverlichting
Doelgroep	Burgers met gedurende drie jaar een inkomen op het sociaal minimum
Uitvoerder(s)	Gebiedsteam - consultants W&I
Begroting 2015	€45.000
Benutting 2015	€35.750
Begroting 2016	€75.000

Individuele studietoeslag is een maandelijks toeslag van €100 voor uitwonende en €50 voor thuiswonende studenten met een arbeidshandicap.

Doelstelling	Studenten die niet kunnen bijverdienen financieel ondersteunen, zodat zij gaan studeren.
Doelgroep	Studenten met een arbeidshandicap
Uitvoerder(s)	Gebiedsteam - consultants W&I
Begroting 2015	Niet apart begroot
Benutting 2015	€100
Begroting 2016	Niet apart begroot

Collectieve ziektekostenverzekering AV Frieso is een uitgebreide aanvullende verzekering, waardoor mensen met een laag inkomen verzekerd zijn tegen hoge ziektekosten. De gemeente betaalt elke maand €21,50 van de premie. De premie wordt bij uitkeringsgerechtigden ingehouden op de uitkering.

Doelstelling	Voorkomen van hoge ziektekosten en achterstallige betalingen.
Doelgroep	Burgers met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum
Uitvoerder(s)	Gebiedsteam - consultants W&I
Begroting 2015	Niet apart begroot
Benutting 2015	€49.303
Begroting 2016	Niet apart begroot

Schuldhulpverlening. Burgers met problematische schulden worden geholpen met budgetbeheer, betalingsregelingen en dergelijke waardoor schulden niet verder escaleren en de financiële situatie stabiel blijft. Indien mogelijk worden de schulden opgelost met behulp van een schuldregeling of een Wsnp-verklaring.

Doelstelling	Oplossen van problematische schulden zodat mensen weer mee gaan doen.
Doelgroep	Volwassen natuurlijke personen met problematische schulden en zonder psychosociale problematiek.
Uitvoerder(s)	KBNL
Begroting 2015	€161.602
Benutting 2015	€161.773
Begroting 2016	€221.602

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Burgers meteen laag inkomen kunnen kwijtschelding krijgen van gemeentelijke belastingen.

Doelstelling	Lastenverlichting
Doelgroep	Huishoudens met een inkomen op het sociaal minimum
Uitvoerder(s)	Gebiedsteam
Begroting 2015	€100.000
Benutting 2015	€114.644
Begroting 2016	€100.000

2b. bewustwordingsprojecten

In het Actieplan Armoedebelief zijn bewustwordingsprojecten aangekondigd voor twee thema's (vanaf 2016): voeding en gezondheid. In het kader van het thema gezondheid worden twee zaken genoemd: 'gezond pakket' en 'gezondheid'.

- ⊕ Voor het thema voeding is budget beschikbaar voor het project 'Volkstuin'. In samenwerking met de volkstuinvereniging en een ervaren tuinder wordt uitkeringsgerechtigden de mogelijkheid geboden om een volkstuin te onderhouden.
- ⊕ Het 'gezond pakket' bestaat uit het gratis verspreiden van een receptenboek, een groentepakket en een stappenteller onder minima.
- ⊕ Onder 'Gezondheid' schaaft het college de projecten 'Gezonde wijk' en 'Jongeren op Gezond Gewicht'. Voor 'Gezonde wijk' is een plan van aanpak opgesteld en worden de door het Rijk beschikbaar gestelde GIDS-gelden ingezet. Het gaat om het verdiepen van een bestaand project in Noordwolde, waar relatief veel gezinnen met een gezondheidsachterstand wonen, door de aandacht voor gezondheid specifiek op te nemen in het project. Voor 'Jongeren op Gezond Gewicht' wordt aangesloten bij de landelijke aanpak en ontvangt de gemeente JOGG-gelden van het Rijk. De gemeente wil extra inzetten op een integrale aanpak van overgewicht bij de jeugd. De achterliggende gedachte van beide gezondheidsprojecten is dat gezondheidsverschillen nauw samenhangen met armoedeproblematiek en dat het verkleinen van deze verschillen de (gevolgen van) armoede verkleinen.

BIJLAGE 3: WETTELIJKE KADERS ARMOEDEBELEID

Participatiewet

Bijzondere bijstand op grond van artikel 35. Volgens artikel 35 Participatiewet heeft een gezin of een alleenstaande recht op bijzondere bijstand wanneer door bijzondere individuele omstandigheden het inkomen niet toereikend is om noodzakelijke uitgaven te doen. Om recht te hebben op bijzondere bijstand gelden bepaalde voorwaarden. Zo moeten de kosten aantoonbaar noodzakelijk zijn en niet door een andere regeling worden vergoed.

Individuele inkomenstoeslag. Individuele inkomenstoeslag kan worden verleend als een persoon langdurig een laag inkomen heeft, geen vermogen heeft en geen zicht heeft op inkomensverbetering. Het college moet bij de beoordeling van het verzoek in ieder geval de volgende individuele omstandigheden meenemen: de krachten en bekwaamheden van een persoon en de verrichte inspanningen om te komen tot inkomensverbetering. De Participatiewet verplicht de gemeente om een verordening op te stellen voor het verlenen van deze toeslag. In de verordening moet in ieder geval invulling worden gegeven aan de begrippen 'langdurig' en 'laag inkomen' en de hoogte van de toeslag. In beleidsregels kan worden aangegeven welke groepen niet in aanmerking komen voor de toeslag en in welke gevallen personen zicht hebben op inkomensverbetering.

Individuele studietoeslag. Individuele studietoeslag is bedoeld voor jongeren met een arbeidshandicap. De gemeente is verplicht in een verordening regels vast te stellen over het aanvragen en verlenen van een individuele studietoeslag. De regels moeten in ieder geval betrekking hebben op de hoogte en de frequentie van de betaling van de individuele studietoeslag. Daarnaast moet het college de arbeidscapaciteit vaststellen of hierover advies vragen. Het college kan beleidsregels opstellen met nadere regels over aan wie een studietoeslag kan worden verstrekt en welke groepen worden uitgesloten.

Categoriale bijzondere bijstand. De aanvullende zorgverzekering of de tegemoetkoming in de premie voor deze verzekering is bedoeld voor individuen die behoren tot een bepaalde groep waardoor het aannemelijk is dat er meerkosten zijn. Alleen kosten die daadwerkelijk gemaakt zijn (of worden), mogen worden vergoed. Er is geen centrale inkomensnorm: voor het verstrekken van categoriale bijzondere bijstand geldt dat elke gemeente zelf kan bepalen in welke mate er rekening wordt gehouden met de financiële draagkracht van haar inwoners.

Wet gemeentelijke schuldhelpverlening

In de Wgs is de zorgplicht van de gemeente met betrekking tot schuldhelpverlening expliciet vastgelegd. Een belangrijk uitgangspunt van de Wgs is dat de schuldhelpverlening integraal moet zijn: er moet niet alleen aandacht zijn voor de financiële problemen, maar ook voor de omstandigheden die verband houden met deze problemen. Naast schuldhelpverlening hebben gemeenten een taak in de vroegsignalering en preventie van schulden en in de nazorg van schuldhelpverlening. De gemeentelijke schuldhelpverlening is niet toegankelijk voor zelfstandigen met een nog functionerende onderneming. De Wgs schrijft hoofdzakelijk voor wat gemeenten moeten doen, maar geeft niet aan hoe zij dit moeten doen. Wel verplicht de Wgs gemeenten om een visie op schuldhelpverlening te formuleren en deze visie vast te leggen in een beleidsplan. Het beleidsplan moet

in ieder geval betrekking hebben op te behalen resultaten en gezinnen met minderjarige kinderen. Het college kan beleidsregels opstellen waarin is vastgelegd op basis van welke individuele omstandigheden een persoon de toegang tot de schuldhulpverlening kan worden ontzegd. Een beslissing tot het doen van een aanbod of het weigeren van schuldhulpverlening is een besluit in de zin van de Algemene Wet Bestuursrecht.⁴⁷ Hetzelfde geldt voor een beslissing tot beëindiging van schuldhulpverlening.⁴⁸

Algemene Wet Bestuursrecht

Gemeenten kunnen subsidies inzetten om doelstellingen van het armoedebeleid te verwezenlijken. In de Awb staan de wettelijke regels voor het verstrekken van subsidies.⁴⁹ Artikel 4:23 Awb bepaalt dat een bestuursorgaan – bij de gemeente het College van Burgemeester en Wethouders – subsidie slechts kan verstrekken op grond van een wettelijk voorschrift dat regelt voor welke activiteiten subsidie kan worden verstrekt. De gemeenteraad stelt daarom meestal een Algemene Subsidieverordening vast. Subsidies worden verstrekt door middel van een beschikking (artikel 1:3 Awb).

⁴⁷ Naast de Wgs moet de gemeente rekening houden met de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). De Wsnp regelt een wettelijke schuldsanering wanneer een minnelijke schuldregeling is mislukt.

⁴⁸ Zie: Rb. Rotterdam 6 juni 2013, ECLI:NL:RBROT:2013:CA2258.

⁴⁹ Hoofdstuk 4, Titel 4.2 Awb.

BIJLAGE 4: REFERENTIES

Geraadpleegde rapporten / studies – in alfabetische volgorde

- CBS (2015). *Armoede en sociale uitsluiting*. Den Haag/Heerlen/Bonaire: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Hilhorst, P. & Lans, J. van der (2015). *Nabij is beter. Essays over de beloften van de 3 decentralisaties*. Den Haag: VNG/KING.
- KWIZ (2011). *Armoedemonitor 2011*. Groningen: KWIZ.
- KWIZ (2016). *Clïëntervaringsonderzoek sociaal domein gemeente Weststellingwerf concept 2.0*. Groningen.
- Mullainathan, S., & Shafir, M. (2014). *Schaarste; hoe gebrek aan tijd en geld ons gedrag bepalen*. Amsterdam: Maven Publishing.
- Nederlands Jeugdinstituut –NJI (2015). *Opgroeien en opvoeden in armoede*. Utrecht: NJI.
- Tuzgöl-Broekhoven, A.J.H., Berg, W.C.P. van de, Govers, E.J.E., Hanse, D.J., Zutphen, R.F.B. van (2016). *Burgerperspectief op schuldhulpverlening: Een onderzoek naar de ervaringen van burgers met gemeentelijke schuldhulpverlening*. Den Haag: Nationale Ombudsman.
- Schors, A. van der, Werf, M. van der, Schonewille, G. (2015). *Geldzaken in de praktijk 2015*. Utrecht: Nibud.
- Stavenuiter, M. & Nederland, T. (2014). *Lokaal en integraal: Vormgeving en uitvoering van de schuldhulpverlening in zestig gemeenten*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Steketee, M. e.a. (2013). *Kinderen in armoede in Nederland*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut i.s.m. de Kinderombudsman.

Gemeentelijke documenten – in chronologische volgorde

- Actieplan armoedebeleid gemeente Weststellingwerf 2015-2017, augustus 2015.
- Advies aan Burgemeester en Wethouders mbt Maatwerkbudget.
- Beleidsregels Schuldhulpverlening 2013 Weststellingwerf, 10 december 2013.
- Bestuursrapportage Afdeling Sociaal Domein 2015, versie 1.0.
- Brief aan Stichting Leergeld Heerenveen e.o. over uitstelverlening verantwoording subsidie, 15 juni 2016.
- Brief aan Stichting Leergeld e.o. over verlengen termijn definitieve subsidievaststelling 2015, 14 oktober 2016.
- Concept Notitie Maatwerkbudget Gebiedsteams.
- Contourennotitie Gebiedsteams, 13 augustus 2014.
- Draaiboek Gebiedsteams Weststellingwerf, versie januari 2015.
- Evaluatie gebiedsteams Weststellingwerf. Onderzoeks- en adviesrapport. RadarAdvies, 2016.
- Formulier maatwerkbudget.
- Jaarrekening 2014.
- Jaarverslag 2014.
- Jaarrekening 2015.
- Jaarverslag 2015.
- Jaarverslag Sociaal Team Weststellingwerf 2014/2015.
- Kadernota armoedebeleid Weststellingwerf 2013-2016.

Memo Evaluatie Individuele Inkomenstoeslag, Individuele Studietoelage en Maatwerkbudget, 25 juli 2016.
Memo Erratum bij Nota Armoedebeleid Ooststellingwerf & Weststellingwerf, 29 september 2014.
Nota Armoedebeleid Ooststellingwerf & Weststellingwerf, juli 2014.
Notitie Maatwerkbudget Gebiedsteams.
Overeenkomst Gemeente Weststellingwerf en Cazis BV., 27/28 januari 2016.
Plan van aanpak schuldpreventie, verkorte versie.
Programmabegroting 2015-2018.
Programmabegroting 2016-2019.
Raadsvoorstel Verordening Individuele Inkomenstoeslag Weststellingwerf 2015.
Richtlijnen Bijzondere bijstand OWO.
'Samen gezond in Weststellingwerf'. Plan van aanpak stimuleringsprogramma 'Gezond in de Stad' 2014-2017 (GIDS).
Samenwerkingsovereenkomst 'om ieder kind kansen te geven tot maatschappelijke participatie' gemeente Weststellingwerf en Stichting Leergeld Heerenveen, 1 april 2015.
Schulden. Gekantelde schuldhelpverlening. Beleidsnotitie 2013-2016.
Subsidieverlening Stichting Leergeld Heerenveen, 26 maart 2015.
Subsidieverordening gemeente Weststellingwerf 2008.
Tussenstand Actieplan Armoedebeleid.
Verkorte versie plan van aanpak schuldpreventie, april 2016.
Verordening individuele inkomenstoeslag Weststellingwerf 2015 (vastgesteld op 1 december 2014).
Verordening individuele studietoelage Weststellingwerf 2015 (vastgesteld op 1 december 2014).
Verslag bijeenkomst Thematafel Armoede, 23 februari 2016.
Verslag bijeenkomst Thematafel Armoede, 17 mei 2016.

KBNL

Jaarrekening 2015, 25 april 2016.
Trajectrapportage, juni 2016.

Stichting Leergeld Heerenveen/Weststellingwerf

Begroting 2015.
Jaarverslag 2015.
Jaarrekening 2015.
Subsidieaanvraag 2015, 17 februari 2015.
Subsidieaanvraag 2016, 10 december 2015.
Subsidieaanvraag 2017, 31 mei 2016.

BIJLAGE 5: LIJST MET GEÏNTERVIEWDE PERSONEN

Dhr. A. van den Berg	Raadslid (CDA)
Dhr. W. Boonstra	Vlechtwerker en lid Sociaal Team
Mw. B. Dalstra	Teamleider uitvoering Werk & Inkomen
Mw. F. Eijk	Voedselbank Weststellingwerf (screening)
Ds. K.J. Faber	Protestantse gemeente Wolvega
Mw. N. Ferwerda	Vlechtwerker Inkomen
Mw. E. Groenhof	Humanitas
Mw. N. Heida	Inkomensspecialist
Mw. C. Herder	Consulent Inkomen
Dhr. R. de Klein	Raadslid (PvdA)
Dhr. F. Kloosterman	Wethouder Weststellingwerf (CDA)
Mw. R. Kootstra	Timpaan Welzijn Weststellingwerf
Mw. G. van Leeuwen	Raadslid (GroenLinks)
Dhr. I. Minnema	Financieel expert voor de afdeling Sociaal Domein
Mw. I. Nell	Voedselbank Weststellingwerf (screening)
Mw. R. Ponne	Coördinator Sociaal Team
Dhr. E. van Putten	Preventiemedewerker schulden
Mw. T. Rodenhuis	Programmaregisseur
Mw. D. Samuelsz	Wmo Burgerplatform Weststellingwerf
Mw. S. Sytsma	Afdelingshoofd Sociaal Domein
Mw. N. Talens	Beleidsmedewerker Werk & Inkomen
Mw. C. van der Valk	Coördinator Stichting Leergeld Weststellingwerf
Dhr. E. de Vries	Raadslid (VVD)
Mw. B. Wijbenga	Timpaan Welzijn Weststellingwerf